

תכנית לימודים

טעימות בשפה העברית

לכיתות א-ב

לבתי הספר הערביים

נובמבר, 2016

כתבו

ד"ר האני מוסא, מפמ"ר עברית לבתי ספר ערביים
קרין שוקחה, מפקחת ממונה פיתוח תכניות לימודים, אגף שפות
ד"ר אילת אטינגר, מכללת אורנים והמכללה הערבית לחינוך, חיפה

קראו והעירו

משה זעפרני, מנהל אגף שפות, המזכירות הפדגוגית
ד"ר נעמי גורבט, מנהלת תחום שפות, מט"ח
סלאח טאהא, מפקח מרכז החינוך הערבי אגף א לחינוך יסודי
עידית בר, ממונה פיתוח תכניות לימודים, אגף שפות
ד"ר האני פראג', רפרנט עברית במחוז צפון
אמאל אלבאסל, מורה לעברית (לשעבר) בחט"ב נווה ירק בלוד
אימאן ח'לאילה-עת'אמנה, מנהלת בית ספר יסודי דיר חנא ג'
האלה עבאס, מורה לעברית בבי"ס יסודי ביר אלאמיר בנצרת
חנאן גנאים, מורה לעברית בבי"ס יסודי ג' בסחינין
ד"ר מיכל רוזנברג, מפתחת משחקים לימודיים
רידאן אבו אחמד, מדריכה לעברית, מחוז צפון

עריכה לשונית

אביגייל אריאל, עורכת לשונית

ניקוד טקסטים

ד"ר חיה פישרמן, מרצה במכללת בית ברל
ד"ר ברק אוירבך, מרצה במכללת אורנים ובמכללה הערבית לחינוך- חיפה

עיצוב גרפי

איליא גנטוס, מדריך תקשוב ארצי

תוכן העניינים

3	הקדמה בערבית
4	מבוא
6	הנחות יסוד
7	מטרות
8	עקרונות פדגוגיים-דידקטיים
9	דרכי חשיפה לשפה
10	הערכה/משוב
12	תכנים לכיתה א
15	הצעות לפעילויות לפי עולמות שיח - כיתה א
15	1. שפות אחיות
17	2. אני וגופי
21	3. אני והמשפחה
25	4. בית הספר
28	5. אוכל ותזונה נכונה
31	6. בעלי חיים
33	7. צבעים ומספרים
37	תכנים לכיתה ב
40	הצעות לפעילויות לפי עולמות שיח - כיתה ב
40	1. אמצעי תחבורה
43	2. ניקיון ובריאות
45	3. חגים וטקסים (חג החגים)
47	4. תחביבים
49	5. משלח יד
52	6. עונות השנה
54	7. קניות וצרכנות נבונה
56	נספח – מערכי שיעור לדוגמה
56	מערך שיעור לדוגמה - כיתה א
57	מהלך השיעור
59	מערך שיעור לדוגמה - כיתה ב
60	מהלך השיעור

הקדמה בערבית

إيمانًا منا في استمرار برنامج "تندوق العبرية" في مرحلة ما بعد رياض الأطفال، وللصفوف الأولى والثانية للعام الدراسي 2016 - 2017 نضع بين أيديكم هذه اللمسات.

يهدف البرنامج إلى تدريب التلاميذ وتعويدهم على استعمال اللغة العبرية المحكية، وجعلها مألوفة لهم في هذه المرحلة. ويستند هذا البرنامج إلى الاعتقاد بأن العيش المشترك بين العرب واليهود في دولة واحدة هو بمثابة فرصة سانحة لخلق حوارٍ مشتركٍ بين ثقافتين عريقتين: الثقافة اليهودية (العبرية)، والثقافة العربية. استماع التلاميذ للغة العبرية منذ نعومة أظفارهم يُتيح لهم فرصة التعرف في جيلٍ مُبكرٍ على هذه اللغة، التي هي توأم اللغة العربية، مع الحفاظ والاعتزاز بلغتهم الأم: اللغة العربية، كما أن التعرف المبكر على اللغة العبرية يخلقُ أسسًا متينةً عند التلاميذ لتعلمها واكتسابها بسهولة في المراحل التعليمية اللاحقة، وهو ما يُتيح لهم فرصًا للنجاح، والاندماج بسهولة في المجتمع الإسرائيلي.

يوفر برنامج "تندوق العبرية" عالماً من المتعة والفائدة لتلاميذ الصفين الأول والثاني، يثري لغتهم وينمي لديهم حب المعرفة والتعرف على الأشياء. كما أنه يهيئهم لتعلم اللغة العبرية بشكل رسمي في الصف الثالث.

يعتمد البرنامج في الأساس على الاستماع والمحادثة، كركيزة ثابتة وداعمة لتعلم أسس متينة في اللغة العبرية، من خلال الأغاني والألعاب، والحكايات القصيرة، وعرض أفلام، وغير ذلك من الفعاليات المشوقة المفيدة.

جدير ذكره أنّ مضامين المشروع مستوحاة من عالم التلاميذ وبيئتهم القريبة مثل: "أنا والعائلة" "أنا وجسمي"، "ألوان وأرقام" وغيرها من المضامين التي تتيح لقاءً مُمتعاً مع اللغة العبرية. وذلك إيماناً منا بأن اللغة تُكتسب في سياقٍ له معنى لدى التلاميذ، ومن خلال المشاركة الفعالة مع تلاميذ آخرين وبالغين بما يتناسب مع أعمارهم، وثقافة المجتمع الذي ينتمون إليه.

إننا على ثقة تامة بأن هذا البرنامج سيعود بالفائدة على أحيائنا التلاميذ، وسيكون له أثر كبير في نجاحهم التعليمي، وفي مقدرتهم على الاندماج في المجتمع.

مع أحلى أمنياتنا بأن يكون تنفيذ البرنامج ناجحاً ومثمرًا

תכנית הלימודים 'טעימות בשפה העברית' לכיתות א-ב לבתי ספר ערביים הינה חלק מתכנית העל 'עברית על הרצף'. אי לכך, מטרתה הסופית לחבור אל הקיים, ולהביא לידי כך שבסוף לימודיו ישלוט בוגר בית הספר הערבי טוב יותר בכל מיומנויות השפה העברית.

נקודת המוצא בהוראת העברית בכיתות א-ב איננה הרצון להקדים וללמד בכיתות הנמוכות חומרי לימוד המיועדים להוראה בכיתה ג, ואף לא ללמד באופן אטי וממושך. ההיפך הוא הנכון: מדובר בתכנית אשר אינה משנה דבר בתכנית הלימודים הקיימת, אלא רק **באה להכשיר את הקרקע לקראתה**. הכוונה היא, שהתכנית 'טעימות בשפה העברית' לכיתות א-ב תתחבר לתכנית הלימודים הנוכחית המתחילה בכיתה ג, תשמש מעין 'מדרגת ביניים' חווייתית שתרחיב את החשיפה הראשונית לעברית המדוברת המוכרת לתלמידים מגני הילדים, ותייצר בסיס חווייתי להמשך. ההנחה היא, כי תשתית זו תאפשר את למידת השפה העברית מכיתה ג ואילך באופן מיטבי וקל יותר.

מטרת התכנית 'טעימות בשפה העברית' לכיתות א-ב לבתי ספר ערביים להביא לקידום שליטת התלמידים הערביים בשפה העברית, ולטיפוח מעבר **לחשיפה הראשונית** לשפה. החשיפה הראשונית תכוון **להיבט התקשורתי של השפה**. הילדים ייחשפו **לשפה העברית הדבורה**, ויתרגלו רק מיומנויות של האזנה-הבנה ושל דיבור-הבעה.

יש להדגיש כי כיתות א-ב בבית הספר הערבי אינן המסגרת להוראת קריאה וכתובה בעברית. מיומנויות אלו תתבצענה החל בכיתה ג, בהתאם לתכנית הלימודים הקיימת עד כה. כל זאת, בהתאם לגישה המקובלת בלימוד שפה, ולפיה שפה דבורה קודמת התפתחותית לשפה כתובה ומהווה נדבך חשוב שלה, ובהתבסס על ההנחה כי למידת מילים בגיל צעיר קלה יותר ומתבצעת מתוך הנאה. הקנייה זו תהווה בסיס איתן וטוב לרכישת הקריאה והכתיבה בהמשך הרצף.

התכנית תהיה מושתתת על **עקרונות הלמידה המשמעותית**, ותדגיש את תהליך רכישת השפה העברית בכיתות א-ב **כתהליך חווייתי, מהנה ורב-חושי**, המזמן מפגש עם השפה על ידי מגוון פעילויות משמעותיות הנשענות על משחקים, על האזנה לסיפורים ולשירים ועוד.

מן הראוי לציין שכל ילד ניחן בקצב התפתחות משלו. בתכנית זו, כל תלמיד יתקדם באופן הדרגתי ובהתאם ליכולותיו, תוך מתן ביטוי לשונות שבין התלמידים. על כן, גם לא יינתנו משובים שליליים אלא חיוביים בלבד.

בתכנית שלהלן תפורטנה הנחות היסוד, יוגדרו מטרות לימוד השפה העברית בכיתות א-ב, יודגשו עקרונות פדגוגיים-דידקטיים בלימוד השפה, יוצעו דרכי חשיפה ויפורטו אופני ההערכה ועולמות השיח הנלמדים בשתי שכבות אלו. התכנים המיועדים לכל שכבת גיל ירוכזו בטבלה, ויפורטו בהמשך ביחידות נפרדות. כל יחידה תכלול בתוכה אוצר מילים בסיסי, רעיונות ללמידה חווייתית, הצעות לפעילויות, דגמי הפעלה וכן קישורים ורעיונות

להרחבה ולהעשרה (שני החלקים האחרונים הם בגדר המלצה, והמורה יכול לשנות אותם בהתאם לצרכי כיתתו). בסוף התכנית מופיע נספח ובו שני מערכי שיעור לדוגמה, אחד לכל שכבת גיל.

התכנית מיועדת למורים, לרכזי מקצוע, למנהלים, למדריכים, למפקחים, ליוצרי עזרי הוראה, משחקים לימודיים וערכות לימוד, ולכל המתעניינים בתהליך ההוראה והלמידה של השפה העברית בבתי הספר הערביים במדינת ישראל.

הנחות יסוד

- 1. שילוב מיומנויות האזנה ודיבור:** רכישה מיטבית של השפה נעשית תוך שילוב מיומנויות הקליטה וההפקה (ההבנה וההבעה).
- 2. חשיבות ידיעת העברית:** השפה העברית היא שפת הרוב במדינה, והתלמיד יכול להיחשף אליה בנסיבות שונות. השליטה בשפה העברית היא תנאי להשתלבות במוסדות להשכלה גבוהה בישראל, שבהם מלמדים בעברית. כמו כן, היא מאפשרת השתלבות של בוגרי מערכת החינוך הערבית בחברה ובמשק, בצורה טובה וקלה יותר.
- 3. יצירת מוטיבציה ועמדות חיוביות:** חשיפת התלמיד דובר הערבית לשפה העברית בכיתות א-ב תעורר סקרנות ועניין, דבר שיביא עמו בהמשך תחושת הנאה ויצירת עמדה חיובית של התלמיד כלפי למידת השפה העברית.
- 4. הקשרים רלוונטיים:** רכישה משמעותית של השפה נעשית כשהחשיפה אליה היא בהקשרים מגוונים ורלוונטיים ולקוחה מחיי היומיום של התלמידים.
- 5. העשרת אוצר המילים:** הרחבת ההיכרות עם השפה העברית, שהחלה בגיל הגן, העשרת אוצר המילים באופן חווייתי וחשיפה פאסיבית לשפה הכתובה, יביאו למסוגלות גבוהה ולהגברת המוטיבציה להמשך לימוד השפה העברית.
- 6. הקניית בטחון בשימוש בשפה העברית:** החזרות, המשחקיות, ההנאה מהחומרים, החוויה המטפחת והמשובים החיוביים, הנובעים כולם מהתאמת הנלמד לגיל התלמיד, יאפשרו לתלמידים להתרגל לשמיעת השפה ולחוות הצלחה וביטחון בתחילת דרכם בהבעה בעברית.
- 7. דגש על שפת האם – הערבית:** הוראת העברית תתקיים מתוך מפגש בין שתי שפות 'אחיות' – עברית וערבית, ובדגש על שמירה ועל שימור שפת האם – הערבית.
- 8. מוכנות לכיתה ג:** הרחבת בסיס החשיפה לשפה בכיתות א-ב תאפשר לתלמיד בכיתה ג פניות להתמקד במיומנויות ובתכנים חדשים שאליהם ייחשף: תחילת הקריאה והכתיבה ויסודות הלשון.
- 9. דו-לשוניות:** לפי מחקרים, חשיפה למספר לשונות בגיל צעיר מפתחת כשירות לשונית גבוהה

מטרות

- ✓ פיתוח מודעות פונולוגית (הברות וצלילים), כשלב טרום-קריאה בעברית;
- ✓ פיתוח כישורי האזנה לטקסטים דבורים בעברית (הבנת הנשמע);
- ✓ פיתוח כישורי דיבור בסיסיים בשפה העברית (הבעה בעל-פה) ועידוד השיח;
- ✓ פיתוח מיומנויות ההקשבה וההבעה בעברית;
- ✓ הכרת אוצר מילים מתחומי תוכן הקרובים לעולמו של תלמיד;
- ✓ פיתוח סקרנות כלפי השפה העברית, יצירת עמדה חיובית כלפיה והגברת המוטיבציה ללימודה;
- ✓ סלילת דרך שתקל על התלמיד ברכישת מיומנויות הקריאה והכתיבה בכיתה ג';
- ✓ העשרת התלמיד בסיפורים, בשירים ובדקלומים קצרים;
- ✓ העשרת התלמיד בחוויות רגשיות, כתוצאה מחשיפה ליצירות ספרותיות הקרובות בתוכנו לעולמו;
- ✓ טיפוח תחושת מסוגלות בעברית;
- ✓ יצירת חוויה והנאה.

עקרונות פדגוגיים-דידקטיים

- ✓ **למידה / חשיפה משמעותית וחוייתית:** התנסויות שונות ומגוונות סביב התכנים הנבחרים, והרלוונטיות לעולמם של התלמידים, עשויות להגביר את הסקרנות של התלמידים לגבי השפה ולאפשר להם לתקשר באופן רחב ועשיר יותר.
- ✓ **חשיפה ראשונית ולמידה עצמאית:** יצירת סביבת עבודה ובה תמונות בצירוף כרטיסיות מילה באותיות דפוס גדולות, ברורות ומנוקדות בעברית, תאפשר לתלמידים חשיפה ראשונית לצורת האותיות, ואף למידה עצמית, תוך זיהוי תבנית המילה השלמה.
- הערה:** חשוב להדגיש כי אין ללמד בשלב זה זיהוי אותיות וקריאה וכתובה בעברית, אלא לאפשר חשיפה בלבד.
- ✓ **לימוד מתוך הקשר:** זימון התנסויות שונות ולימוד מתוך הקשר הם בעלי פוטנציאל להעשרת כישורי השפה וכישורי השיח הן בשפה העברית והן בשפת האם הערבית, כמו-גם להעשרת עולמם של התלמידים והחוויית הרגשיות שלהם.
- ✓ **אותנטיות:** חשיפת התלמידים לטקסטים אותנטיים בשפה העברית תסייע להם להכיר את השפה הנלמדת ולתקשר בעזרתה.
- ✓ **חזרתיות:** חזרה על התכנים השונים, תוך יצירת חיבורים חדשים, תאפשר את רכישת השפה העברית בצורה מיטבית ותעמיק את השיח וההבנה.
- ✓ **סביבה לימודית מיטבית:** אופן ארגון הסביבה הלימודית עשוי לעודד למידה, יצירתיות וחשיבה ברמה גבוהה. על כן, מומלץ לתלות בכיתה לוחות קיר ועליהם מגוון חומרי לימוד בשפה העברית מתחומים שונים, וכן מבחר תוצרי למידה של התלמידים.
- ✓ **גיוון באמצעי הוראה ולמידה:** שילוב אמצעי למידה מסוגים שונים בלימוד השפה (תמונות, שירים, סרטונים, מוזיקה ותנועה, מדיה ממוחשבת ומתוקשבת, כרטיסיות מילה), כמו גם אמצעי המחשה בחומרים שונים (פלסטלינה, צבע, יצירה עם חומרי מחזור) יאפשרו יצירתיות ועבודה שיתופית, ויוכלו לתת מענה למגוון לומדים בעלי רמות שונות של ידיעת השפה.
- ✓ **אקטיביות:** התלמיד יהיה מעורב ופעיל בתהליך הלימודי, ויפתח במהלכו כישורים רגשיים-חברתיים.

דרכי חשיפה לשפה

גיוון בדרכי החשיפה לשפה העברית יביא להוראתה מתוך פיתוח תפקודי לומד שונים.

דרכי חשיפה מומלצות:

- ✓ הדגשת הדמיון בין העברית לבין השפה הערבית;
- ✓ השמעה של דקלומים, שירים וסיפורים קצרים, בזיקה לעולמות התוכן של התלמיד;
- ✓ השמעה של שירים מולחנים, בזיקה לעולמות התוכן של התלמיד;
- ✓ הקרנת סרטים קצרים (שמבוססים על שירי ילדים ומוצגים ב-YOUTUBE) שהולמים את שכבת הגיל ואת מטרות התכנית;
- ✓ שילוב משחקים לימודיים בתהליכי הלמידה (משחקי שולחן, משחקי תנועה, משחקי חברה ועוד);
- ✓ שימוש בעזרים (קוביות, חישוקים ועוד) להפעלות השונות;
- ✓ שימוש במדרשי תמונה מוחשיים, או מתוך האינטרנט (כמו המוזיאון הווירטואלי);
- ✓ עבודה יצירתית ושימוש בחומרים שונים (כמו פלסטלינה, צבעים וחומרי מחזור);
- ✓ המחזות הנלמד (על ידי המורה / על ידי התלמידים / באמצעות בובות אצבע / באמצעות הפעלות שונות);
- ✓ עיצוב סביבת עבודה עשירה ומזמינה (צילומים, ציורים, תמונות + כרטיסיות מילים בעברית);
- ✓ שימוש בתגמולים ובפרסים קטנים לעידוד (כמו מדבקות, פתקי הערכה ועוד).

הערכה/משוב

- ✓ בשלב זה, החשיפה לשפה העברית הינה חווייתית, על כן ההערכה תהיה על ידי מתן **משוב חיובי בונה** לתלמידים, במטרה לעודדם ולעורר את המוטיבציה שלהם להמשיך להתעניינות בשפה העברית.
- ✓ הערכת התלמידים תהיה מילולית (ולא בציון מספרי), ותבצע באמצעות חיזוקים חיוביים ותגמול על הצלחות (פרסים / תעודות הערכה / פתקיות שעליהן מילות הערכה כמו: "למדתי מילה חדשה בעברית!", "השתתפת יפה!" ועוד).
- ✓ הערכת התלמידים תבצע גם **במהלך השיעור** (כגון במילות שבח, במחיאות כפיים) וגם במתן 'אותות הוקרה' קטנים שישארו בידי התלמיד **אחרי השיעור**, ושאותם יוכל להציג בביתו (כגון: פרס קטן, פתקית / מדבקה שעליה כתוב "כל הכבוד! הצלחת!", תעודות הוקרה על השתתפות ועל ביצוע משימות שונות, וכדומה).
- ✓ ההערכה תתייחס לתהליך רכישת השפה שעושה כל תלמיד בפני עצמו (ולא מתוך השוואה לחבריו בכיתה). באופן זה, כל התלמידים יקבלו משוב חיובי על כל התקדמות שלהם, בלי כל קשר להישגי חבריהם לכיתה (כגון: "אם תרצה – תצליח!" "בוא תראה לנו שאתה יודע!" וכדומה).
- ✓ ההערכה תהיה בהתאם ליכולותיו הספציפיות של התלמיד (אם עבד יפה, השתתף, השקיע, למד מילים, דקלם שירים והצליח כפי שמצופה ממנו בהתחשב ביכולותיו; או אם, מהיכרותה עמו, המורה¹ יודעת שהוא מסוגל ליותר).
- ✓ ההערכה תכלול חשיבה רפלקטיבית של המורה על תהליך ההוראה, על תכני הלמידה, על הדרכים שננקטו כדי להתמודד עם מטלה מסוימת, וכן מסקנות והמלצות לעתיד (כגון: האם הצלחתי להעביר את התכנים בצורה טובה? האם התלמידים הצליחו ללמוד את אוצר המילים המומלץ? מה עליי לשפר בפעם הבאה שאלמד זאת? ועוד).
- ✓ המשוב שאותו תיתן המורה בסוף השנה יתבסס על שיחה עם תלמידים, שיחה עם הורים, תצפית, ניהול יומן תיעודי ועוד. ככל שאיסוף העדויות יהיה רב יותר, כך המשוב יהיה אמין יותר.

¹ התכנית כתובה בלשון נקבה מטעמי נוחות, אך כל הנכתב להלן מכוון גם ללשון זכר, ולהפך.

כיתה א

תכנים לכיתה א

בתכנית לכיתה א כלולים שבעה עולמות שיח, כדלקמן :

1. שפות אחיות : ערבית-עברית

2. אני וגופי

3. אני והמשפחה

4. בית הספר

5. אוכל ותזונה נכונה

6. בעלי חיים

7. בגדים וצבעים

הערות

- ✓ הוראת העברית בכיתה א תתקיים, לפי הוראת משרד החינוך, בשני שיעורים שבועיים (2 שעות לימוד שבועיות \times 30 שבועות הוראה בשנת לימודים = 60 שעות לימוד עברית בכיתה א).
- ✓ בהתאם לפריסת השעות לאורך שנת הלימודים, מומלץ ללמד שישה עולמות שיח בלבד. מומלץ להקדיש לכל עולם שיח עשרה שיעורים (6 עולמות תוכן \times 10 שיעורים = 60 שעות לימוד בשנה). מכיוון שיש ללמד עברית, כאמור, במסגרת של שני שיעורים בשבוע, משמעות הדבר שלכל עולם שיח יוקדשו כחמישה שבועות.
- ✓ בתכנית הלימודים כללנו שבעה עולמות שיח כדי לאפשר למורה בחירה. המורה יכולה ללמד שישה עולמות שיח מתוך השבעה, או את כל השבעה, לפי בחירתה.
- ✓ במקרה שבו תעדיף המורה ללמד שישה עולמות שיח בלבד, הבחירה תיעשה לפי העדפתה ובהתאמה לכיתה.
- ✓ מומלץ ללמד את עולמות השיח בהתאם לסדר המוצע, מאחר שהוא בנוי באופן הדרגתי: עולמות השיח הראשונים עוסקים בדומה שבין השפות ובעולמו הקרוב של התלמיד, ובהדרגה הנושאים מתרחבים. אולם, סדר זה אינו מחייב, ולכל מורה הזכות לשנותו בהתאם לצרכי הכיתה.
- ✓ בהצעות לפעילויות לפי יחידות כלולים קישורים רבים. מומלץ לפתוח את הקישורים בגרסת 'גוגל כרום'.
- ✓ במקרים שבהם קישור אינו נפתח (כגון בשל הסרת אתר מ-YOUTUBE), מומלץ להעתיק מילות מפתח משמו ולחפשן ב'גוגל', עד למציאת קישור פעיל.

מס' שיעורים ביחידה	פירוט הפעילויות / דרכי ההוראה	תת נושאים	נושאים
10	<ul style="list-style-type: none"> ▪ האזנה ודיבור ▪ שירים מולחנים ▪ דקלומים ▪ משחקים ▪ סרטונים ▪ סיפורים ▪ המחזות ▪ ציורים ▪ פעילויות התאמה ▪ פעילויות יצירה 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ משפחה ▪ איברי הגוף ▪ מאכלים ▪ בעלי חיים ▪ פעלים ▪ שמות עצם 	1. שפות אחרות
10	<ul style="list-style-type: none"> ▪ האזנה ודיבור ▪ שירים מולחנים ▪ דקלומים ▪ משחקים ▪ סרטונים ▪ סיפורים ▪ המחזות ▪ ציורים ▪ פעילויות התאמה ▪ פעילויות יצירה ▪ ריקוד 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ איברי הגוף השונים ▪ ביחיד וברבים ▪ כיוונים ▪ רגשות ▪ שייכות ביחיד 	2. אני וגופי
10	<ul style="list-style-type: none"> ▪ האזנה ודיבור ▪ שירים מולחנים ▪ דקלומים ▪ משחקים ▪ סרטונים ▪ סיפורים ▪ המחזות ▪ ציורים ▪ פעילויות התאמה ▪ פעילויות יצירה 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ אני ▪ המשפחה המצומצמת ▪ המשפחה המורחבת ▪ צורות בקשה וברכה, מילות נימוס ועוד 	3. אני והמשפחה
10	<ul style="list-style-type: none"> ▪ האזנה ודיבור ▪ שירים מולחנים ▪ דקלומים ▪ משחקים ▪ סרטונים ▪ סיפורים ▪ המחזות ▪ ציורים ▪ פעילויות התאמה ▪ פעילויות יצירה 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ סביבת הכיתה ▪ מקצועות לימוד ▪ כלי כתיבה וחפצים ▪ מסביבת הכיתה ▪ בעלי תפקידים בבית הספר ▪ איפה? הנה ▪ יש / אין 	4. בית הספר

מס' שיעורים ביחידה	פירוט הפעילויות / דרכי ההוראה	תת נושאים	נושאים
10	<ul style="list-style-type: none"> ▪ האזנה ודיבור ▪ שירים מולחנים ▪ דקלומים ▪ משחקים ▪ סרטונים ▪ סיפורים ▪ המחזות ▪ ציורים ▪ פעילויות התאמה ▪ פעילויות יצירה 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ארוחת בוקר ▪ ארוחת צהריים ▪ ארוחת ערב ▪ פירות ▪ ירקות ▪ מוצרי חלב ▪ תבשילים ▪ חטיפים וממתקים ▪ אוכל בריא ולא בריא ▪ כלי אכילה ▪ מילות חיוב ושליחה: כן, לא, יש, אין 	<p>5. אוכל תזונה נכונה</p>
10	<ul style="list-style-type: none"> ▪ האזנה ודיבור ▪ שירים מולחנים ▪ דקלומים ▪ משחקים ▪ סרטונים ▪ סיפורים ▪ המחזות ▪ ציורים ▪ פעילויות התאמה ▪ פעילויות יצירה 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ חיות מחמד / בית ▪ חיות משק ▪ חיות בר ▪ חרקים ▪ גן חיות ▪ שמות בעלי החיים ▪ שמות ילדי בעלי חיים ▪ קולות בעלי החיים ▪ גן חיות, ספארי 	<p>6. בעלי חיים</p>
10	<ul style="list-style-type: none"> ▪ האזנה ודיבור ▪ שירים מולחנים ▪ דקלומים ▪ משחקים ▪ סרטונים ▪ סיפורים ▪ המחזות ▪ ציורים ▪ פעילויות התאמה ▪ פעילויות יצירה 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ צבעים ▪ מספרים (1 - 10) בזכר ובנקבה 	<p>7. צבעים ומספרים</p>

הצעות לפעילויות לפי עולמות שיח - כיתה א

1. שפות אחיות

א. אוצר מילים

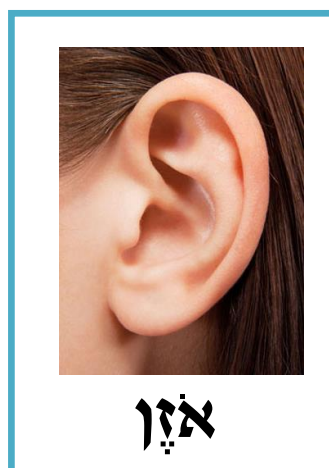
משפחה: יָלַד – וָלַד / אָב – אָב / אִם – אִם / אָח – אָח / אַחְוֹת – אַחְוֹת / אִחְוֹת – אִחְוֹת / אָנָּה – אָנָּה / אִנְיָנוּ – אִנְיָנוּ /
איברי הגוף: יָד – יָד / רֶגֶל – רֶגֶל / רֵאשׁ – רֵאשׁ / זָרָא – זָרָא / אָזְן – אָזְן / עֵינַי – עֵינַי / אֶצְבָּע – אֶצְבָּע /
בָּטֵן – בָּטֵן / יָרֵךְ – יָרֵךְ /
אוכל: בָּצֵל – בָּצֵל / עֵבֶר – עֵבֶר / אֶבְטִיחַ – אֶבְטִיחַ / גִּבְיָנָה – גִּבְיָנָה / בֵּיצָה – בֵּיצָה /
תפוח – תְּפָאָה / יָזַר – יָזַר / קִשׂוּא – קִשׂוּא / חֶסֶה – חֶסֶה / חֶסֶה – חֶסֶה / חֶסֶה – חֶסֶה / חֶסֶה – חֶסֶה /
בעלי חיים: כָּלֵב – כָּלֵב / גָּמֵל – גָּמֵל / פִּיל – פִּיל / חֶמְזוֹר – חֶמְזוֹר / אֶרְנַב – אֶרְנַב / נֶמֶר – נֶמֶר /
טָוּס – טָוּס /
פעלים: אָכַל – אָכַל / לָבַשׁ – לָבַשׁ / אִסַּב – אִסַּב / כָּתַב – כָּתַב / שָׁמַע – שָׁמַע / קָרָא – קָרָא / שָׁאַל – שָׁאַל /
בֵּית – בֵּית / שָׁבֹעַ – שָׁבֹעַ / אֲסִבּוּעַ – אֲסִבּוּעַ / שָׁנָה – שָׁנָה / יוֹם – יוֹם / שָׁמַשׁ – שָׁמַשׁ / מָטָר – מָטָר / שָׁלוֹם –
שָׁלוֹם / תִּלְמִיד – תִּלְמִיד

ב. רעיונות ופעילויות ללמידה חווייתית

משחק זיכרון

- ✓ המורה תכין זוגות של כרטיסיות עם אותה תמונה. מתחת לכל תמונה נוסף את הפירוש שלה: במחצית מהכרטיסיות – בעברית ובמחציתן – בערבית, כמו בדוגמה המופיעה למטה.
- ✓ יש לפזר את הכרטיסיות כשהן הפוכות על הרצפה מול התלמידים, ולבקש מהם לנסות למצוא זוג מתאים.
- ✓ כל תלמיד יציג בפני הכיתה את צמדי המילים שמצא, ויגיד בקול את המילים בעברית ובערבית.
- ✓ מומלץ להיעזר במחסן המלים המופיע למטה.

דוגמה

הערה:

- ✓ אֵזֶן ללמד קריאה וכתובה של אותיות ושל מילים.
- ✓ אפשר להרחיב את מלאי הכרטיסיות בהתאם למה שלמדו הילדים במסגרת התכנית 'טעימות בעברית לגן הילדים'.

ג. קישורים ורעיונות להרחבה ולהעשרה

- ✓ אבחנה שמיעתית בשמות ובמילים – סרטון ובו דוגמה והסברים להפעלות בכיתה, מתוך האתר 'עברית על הרצף'.
- ✓ מילים דומות בשתי שפות – שיר העוסק בנושא, מתוך תכנית הטלוויזיה 'רחוב סומסום' – ערוץ 'הופ'.
- ✓ קלטות של אילאיל שרון

2. אני וגופי

א. אוצר מילים

איברי הגוף ביחיד: ראש / אֵזוֹן / עֵינַי / מַצַּח / אֶף / פֶּה / לְשׁוֹן / שֵׁן / זָד / אֶצְבָּע / רֶגֶל / גֵּרֶד / בְּרֶד / כְּתִיף / מְרַפֵּק / צְוָאר / חֲזָה / בֶּטֶן / גֵּב

איברי הגוף ברבים: אֵזָנוֹת / עֵינַיִם / שֵׁנַיִם / זָדַיִם / רֶגְלַיִם / בְּרָפְסַיִם / כְּתִפַּיִם / אֶצְבָּעוֹת / מְרַפְקַיִם

כיוונים: לְמַעַלָּה / לְמַטָּה / לְצַדָּדַיִם / שְׂמָאל / שְׂמָאלָה / יָמִין / יָמִינָה / קְדִימָה (לְפָנַיִם) / אַחֲרָה (מֵאַחֲרָה) / צַד / מְרַפֵּז

רגשות: שְׂמֵחַ / עָצוּב / בּוֹכָה / צוֹחֵק / אוֹהֵב

ב. רעיונות ופעילויות ללמידה חווייתית

השיר 'פנים' מאת מיכל חזון

- ✓ המורה תציג את נושא איברי הגוף בפני התלמידים.
- ✓ התלמידים יאזינו לשיר 'פנים' מספר פעמים (בסוף היחידה מופיע קישור לשיר מתוך ערוץ YOUTUBE).
- ✓ בזמן ההשמעה, אפשר ללוות את השיר בהצבעה על האיברים השונים בגוף ובפנים.
- ✓ המורה תבקש מהתלמידים להאזין לשיר ולדקלם אותו ביחד.
- ✓ המורה תבקש מהתלמידים להצביע על האיברים השונים בגוף ובפנים, לפי מילות השיר.
- ✓ המורה תבקש מהתלמידים לשיים את האיברים השונים ולהגיד אותם בקול, כל אחד בתורו.

מילות השיר מובאות להלן כדי להקל על המורה, אולם אין להציג את השיר הכתוב בפני התלמידים.

פְּנִים

מילים : מיכל חזון

לחן : נורית הירש

הָאֵף הוּא חָשׁוּב

בְּאֶמְצַע הַפְּרָצוֹן

הַפֶּה הוּא קָטָן

מְתוֹק וְחִיָּךְ.

הָאֵזֶן הַטּוֹבָה

בְּשִׁקְטָה מְקַשֶּׁבָה

הַעֵינַיִם נְבוֹנוֹת

הֵן רוֹאוֹת מִתְבוֹנְנוֹת.

אֱלֹהֵי הַפְּנִים שְׁלִי

וְזֶה הָרֵאשׁ

טוֹב כָּל כֶּךָ לְהִיּוֹת אֲנִי

אֶחָת, שְׁתֵּים, שְׁלוֹשׁ.

פעילות האיברים המפוזרים

- ✓ המורה תכין מראש דף עבודה שעליו ציור של גוף שלם, ודפים קטנים נוספים שעליהם ציורים של איברים שונים.
- ✓ המורה תחלק לתלמידים את דף העבודה ואת הדפים עם האיברים השונים, ותבקש מהם לסדר במקומם את האיברים המפוזרים על גבי תמונת הגוף השלם. בכל משך הפעילות הזו, אפשר להשמיע ברקע את השיר 'מי שטוב לו ושמח' (קישור מופיע בסוף).
- ✓ ניתן להפסיק את השמעת המוזיקה ולבקש מהתלמידים לזהות את האיברים השונים, להגיד אותם בקול ולהדביק אותם במקומם.
- ✓ המורה תבקש מהתלמידים להציג את עבודתם בפני הכיתה ולציין בקול את שמות האיברים.

פעילות גופנית

- ✓ המורה תחזור על איברי הגוף השונים, ותבקש מהתלמידים לומר אותם בקול.
- ✓ מומלץ להראות לתלמידים את הסרטון ובו השיר 'מי שטוב לו ושמח'.
- ✓ המורה תבקש מהתלמידים לעמוד במעגל באמצע הכיתה.
- ✓ המורה תשמיע את השיר 'מי שטוב לו ושמח' פעמיים, ותבקש שהפעם התלמידים יוסיפו תנועות גוף, כפי שהם רואים בשיר.
- ✓ המורה תבקש מהתלמידים להוסיף תנועות גוף, והפעם גם לדקלם את השיר בזמן.
- ✓ מומלץ לבקש מכל תלמיד להגיד בקול את שמות איברי הגוף שאותם הוא זוכר.

משחק 'המלך אמר'

- ✓ המורה תסביר לתלמידים את חוקי המשחק 'המלך אמר'.
 - ✓ המורה תבקש בכל פעם מילד אחר להגיד בקול את המשפט 'המלך אמר לגעת ב...'. ולהכריז על איבר שבו כולם צריכים לגעת.
 - ✓ מותר לילד ה'מכריז' לנסות לבלבל את חבריו בכך שיכריז על איבר מסוים ויגע באיבר אחר.
 - ✓ הילדים יקשיבו להוראות ויבצעו את דברי ה'מלך'.
 - ✓ המורה תבקש בכל פעם מתלמיד אחר להגיד בקול מהו האיבר שעליו הצביע הוא ומהו האיבר שעליו הצביע חברו.
 - ✓ תלמיד שמתבלבל יתבקש לבצע משימה חביבה, כמו לקפוץ חמש פעמים על רגל אחת, לכדרר כדור שבע פעמים וכך הלאה.
- ברמה גבוהה יותר, לאחר תרגול המשחק והפנמת המילים, אפשר יהיה לשלב צורות יחיד ורבים (ולשים לב להבדל בין האמירות 'לגעת בברך' או: 'לגעת בברכיים').

ריקוד

- ✓ המורה תבקש מהתלמידים לעמוד על הרגליים.
- ✓ המורה תשמיע את השיר [ימינה ימינה](#) (מצורפות להלן מילות השיר) מאת אהרון זאב בן-ישי.
- ✓ המורה תבקש מהתלמידים לנחש את משמעותן של המילים החדשות שהם שומעים: ימינה, שמאלה, לפני, אחורה ועוד.
- ✓ המורה תבקש מהתלמידים לבצע את הפעולות באמצעות ריקוד, כמו בשיר: שני צעדים לימין, שני צעדים לצד שמאל, צעד קדימה, צעד אחורה. ב"לה לה" וכו', ניתן להסתובב במעגל או לדלג.

יְמִינָהּ יְמִינָהּ,
שְׂמאלָהּ שְׂמאל,
לְפָנֶיהָ, אַחֲרָהּ.
יְמִינָהּ יְמִינָהּ,
שְׂמאלָהּ שְׂמאל,
לְפָנֶיהָ, אַחֲרָהּ.
... לָהּ לָהּ...

ג. קישורים ורעיונות להרחבה ולהעשרה

- ✓ השיר [פנים](#) (מכונה גם: 'הפנים שלי' ו'האף הוא חשוב', מתוך: שירי ילדים, ערוץ 'בייבי'); ✓
- ✓ השיר [ימינה ימינה](#), מאת אהרון זאב בן-ישי, אברהם ברושי, אתר זמרשת; ✓
- ✓ השיר [עשר אצבעות](#); ✓
- ✓ הסרט הקצר [עיניים רגליים וגוף האדם לילדים](#) – עולמו של נוני; ✓
- ✓ שיר המשחק: [יש לי שתי ידיים](#) – ערוץ לולי; ✓
- ✓ השיר [עוגה-עוגה](#); ✓
- ✓ השיר [מי שטוב לו ושמת](#), מתוך: שירי ילדים, ערוץ 'בייבי'; ✓
- ✓ המצגת [אני וגופי](#), אתר אצטבא. ✓

3. אני והמשפחה

א. אוצר מילים

משפחה : אָבָא / אָמָא / אָח / אָחִים / אַחֹת / אַחִיות / תִּינוּק / תִּינוּקָת / תִּינוּקוֹת / דוֹד / דוֹדָה / דוֹדִים / דוֹדוֹת / סָבָא / סָבָתָא / נֶכֶד / נֶכֶדָה / נֶכְדִים / נִין / נִינָה / נִינִים / בֶּן / בָּנִים / בַּת / בָּנוֹת / תָּאוֹם / תָּאוּמָה / תָּאוּמִים / תָּאוּמוֹת

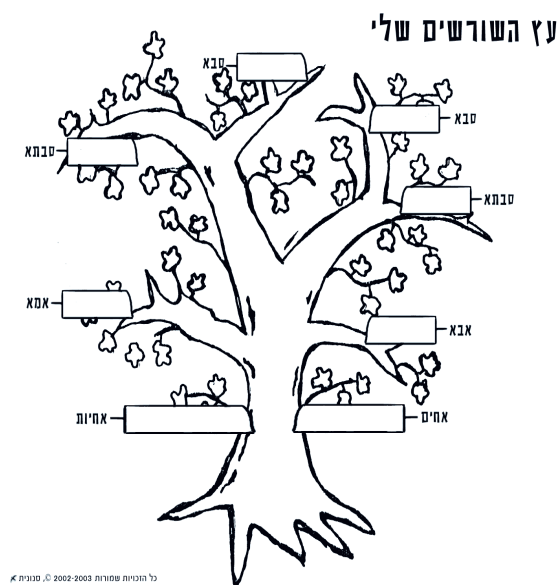
מילות נימוס וביטויי בקשה וברכה : שְׁלוֹם / לְהַתְרָאוֹת / בְּבִקְשָׁה / סְלִיחָה / תוֹדָה / בְּתַאבוֹן / בְּקָר טוֹב / לִילָה טוֹב / צְהַרִים טוֹבִים / מָה שְׁלוֹמְךָ? / מָה נִשְׁמַע? / מְזַל טוֹב / בְּרוּךְ הַבָּא / בְּרוּכִים הַבָּאִים / יוֹם טוֹב / חַג שְׂמֵחַ / כָּל הַכְּבוֹד

שייכות : שְׁלִי / שְׁלוֹ / שְׁלָה / שְׁל מִי?

ב. רעיונות ופעילויות ללמידה חווייתית

הכרת המשפחה המצומצמת והמשפחה המורחבת

- ✓ המורה תלמד את התלמידים את המילים המשמשות בעברית לכינוי בני המשפחה המצומצמת ובני המשפחה המורחבת.
- ✓ המורה תבקש מהתלמידים להביא מראש תמונות משפחתיות של כל בני המשפחה המצומצמת, ולהציג אותן במילים בפני הכיתה (אני, אימא שלי, אבא, אח, אחות).
- ✓ המורה תבקש מהתלמידים לזהות למי יש המשפחה הגדולה ביותר ולמי – הקטנה ביותר.
- ✓ כדאי להציג בפני התלמידים את כינויי בני המשפחה המורחבת: סבא, סבתא, נכד, דוד, דודה.
- ✓ קיימת אפשרות להצגת התמונות השונות של בני המשפחה על ידי שימוש בכלים פתוחים, כמו המוזיאון הווירטואלי.

- ✓ מומלץ להכין מראש דף עבודה של עץ המשפחה ודף אחר עם דמויות אחרות של בני המשפחה: אבא, סבא, דודה ועוד.
- ✓ המורה תחלק את הדף לתלמידים, ותבקש מהם להדביק את התמונה של כל אחד מבני המשפחה על עץ המשפחה, ואחר כך לצבוע ולקשט.
- ✓ התלמידים יציגו בפני הכיתה את עץ המשפחה שהכינו.
- ✓ כל תלמיד יציג את עץ המשפחה שלו ויתאר אותו בקול, למשל: "זאת המשפחה שלי". "זה אבא, השם שלו יוסף", "זאת אחותי, השם שלה יסמין" וכך הלאה.

משחק תפקידים

- ✓ המורה תכין מראש דפים שעליהם ציורי פנים של דמויות שונות מהמשפחה המורחבת ומהמשפחה המצומצמת.
- ✓ יש להביא חומרים ליצירה: צבעים ומכחולים, דבק, פלסטלינה ועוד.
- ✓ המורה תחלק את התלמידים לקבוצות.
- ✓ המורה תיתן לכל קבוצה ציורי פנים של דמויות מתוך המשפחה המצומצמת ומתוך המשפחה המורחבת.
- ✓ המורה תבקש מכל תלמיד בקבוצה לבחור דמות מסוימת, לצבוע אותה ולקשט כרצונו.
- ✓ המורה תבקש מכל תלמיד להציג בפני הכיתה את הדמות שבחר, ולהגיד בקול משפט מסוים עליה. למשל: "אני אחמד, אני אבא", "אני יסמין, אני דודה".

משחק תנועה / ריקוד

✓ מוצע ללמד את התלמידים את השיר 'פתחו את השער' של קדיה מולודובסקי. ישנם ביצועים רבים לשיר זה ב-YouTube. אפשר לצפות בסרטון השיר מערוץ 'הופי' שממחיש את משמעות השיר (קישור בסוף היחידה).

מילות השיר:

מילים: קדיה מולודובסקי
תרגום/נוסח עברי: פניה ברגשטיין
לחן: נחום נרדי

פְּתַחוּ אֶת הַשַּׁעַר, פְּתַחוּהוּ רָחֵב,
עָבוֹר תַּעֲבֹר פֹּה שְׁשָׁרֵת זָהָב:
אָבָא
וְאִמָּא,
וְאָח
וְאָחוֹת
וְחֵתָן וְכֵלָה
בְּמִרְכָּבַת קָלָה.

פְּתַחוּ אֶת הַשַּׁעַר, פְּתַחוּהוּ רָחֵב,
עָבוֹר תַּעֲבֹר פֹּה שְׁשָׁרֵת זָהָב:
סָבָא
וְסִבְתָּא,
וְדוֹד
וְדוֹדָה
וְנִכְדִים וְנִינִים
בְּמִרְכָּבַת פְּנִינִים.

פְּתַחוּ אֶת הַשַּׁעַר, פְּתַחוּהוּ רָחֵב,
עָבוֹר תַּעֲבֹר פֹּה שְׁשָׁרֵת זָהָב:
אָגָס
וְתַפּוּחַ,
וְדָבֶשׁ לְקַנּוּחַ,
וְרִקִּיק צְהָבָה
עַל צַלְחַת זָהָב.

פְּתַחוּ אֶת הַשַּׁעַר, פְּתַחוּהוּ רָחֵב.

✓ המורה תנחה את התלמידים לעמוד בשני טורים מקבילים.

✓ המורה תבקש מהזוג הראשון להרים ידיים, ולאחוז אותם ביחד עד ליצירת 'גשר'.

- ✓ המורה תבקש מהתלמידים לעבור בזוגות מתחת ליגשר' שנוצר, עד שמגיעים לסוף הטור ומתקדמים להתחלה.
- ✓ לאחר שהזוג האחרון עובר, שני התלמידים הראשונים מצטרפים לסוף הטור, ואילו הזוג הבא אחריהם מרים ידיים ליגשר', וכך הלאה.
- ✓ מומלץ לבקש מהתלמידים לדקלם את השיר שלמדו, בזמן שהם משחקים.
- ✓ בסיום המשחק, מומלץ לבקש מכל תלמיד להגיד בקול שלוש מילים שלמד מהשיר.

משחק נוחשים

- ✓ המורה תבקש מהתלמידים להביא לשיעור אביזר מייצג של בן משפחה קרוב להם (פריט לבוש, חפץ שמשמש אותו, אביזר, משחק וכו').
- ✓ המורה תבקש מכל תלמיד בתורו להציג את החפץ בפני הכיתה: "מה זה?", "של מי זה?"
- ✓ החברים יתבקשו לנחש למי שייך הפריט שהתלמיד מציג: "של סבא / אימא / אח".

משחק תפקידים

- ✓ המשחק מתנהל כמו הפעילות הקודמת, אך הפעם ייעשה שימוש בתחפושת. כל ילד יתחפש לבן משפחה, לפי בחירתו.
- ✓ התלמידים יסתובבו בכיתה וירכיבו 'משפחות'. הם ישאלו אלו את אלו: 'מי אתה?', 'אתה סבא?', או יגידו: 'אני אבא' וכו', וכך יתחלקו לכמה משפחות, ואז יציגו בפני חבריהם את בני המשפחה.

ג. קישורים ורעיונות להרחבה ולהעשרה

- ✓ הסיפור [הלו, הלו, אמא](#), מאת חנה הורן, ערוץ 'הופ' ;
- ✓ הסיפור [מעשה באפרוח שהלך לחפש אמא אחרת](#), מאת לוי קיפניס, מתוך הקלטת 'סיפורי לוי קיפניס', 1994 ;
- ✓ השיר [פתחו את השער](#), מאת קדיה מולודובסקי, ביצוע: ערוץ 'הופ' ;
- ✓ השיר [איפה סבא](#) – שיר הפתיחה לסדרה , מתוך ערוץ 'בייבי' ;
- ✓ השיר [המשפחה שלי](#), מאת שלמה ניצן, ערוץ 'הופ'. מילות השיר [בקישור כאן](#), מתוך אתר 'שירונט' ;
- ✓ השיר [לאבא שלי יש סולם](#), מילים: תלמה אליגון-רוז, לחן: נמרוד טנא ;
- ✓ השיר [יש לי את קטן](#), מילים: אריק איינשטיין, לחן: שם טוב לוי ;
- ✓ השיר [שלום לכם, שלום](#), מילים ולחן: דתיה בן דור, מתוך הפרק 'ידיים' בסדרה 'פרפר נחמד' ;
- ✓ מצגת בנושא [המשפחה](#), אתר אצטבא.

4. בית הספר

א. אוצר מילים

סביבת הכיתה: פתה / חלון / דלת / פסא / שלחן / לוח / מורה / מחנך / מחנכת / מנהל / מנהלת / שומר / שומרת / מזכירות / מזכיר / מזכירה / חצר / מסדרון / ספרייה
כלים וחפצים: ילקוט / ספר / מחברת / עפרון / מחק / מחדד / סרגל / דבק / קלמר /
מקצועות: עברית / ערבית / חשבון / אנגלית / ספורט / אמונות
איפה? / הנה
יש / אין
זה / זאת

ב. רעיונות ופעילויות ללמידה חווייתית

משחק תמונות

- ✓ המורה תכין מראש כרטיסיות עם תמונות / ציורים של חפצים מסביבת הכיתה. אפשר להכין כמה כרטיסיות של אותו החפץ.
- ✓ המורה תחלק את התמונות בין התלמידים.
- ✓ המורה תשאל שאלות על החפצים, למשל: "איפה העיפרון?", או: "איפה החלון?".
- ✓ כל תלמיד שמחזיק את התמונה הנדרשת, יקום ממקומו, יציג את התמונה בפני הכיתה ויאמר למשל: "הנה עיפרון" או "הנה חלון".
- ✓ אפשר לבקש מהתלמיד שענה לשאול את השאלה הבאה, כגון: "איפה הקלמר?", או שהמורה תמשיך בהעלאת השאלות והתלמידים יתמקדו בתשובות בלבד.

פעילות הקלמר

- ✓ המורה תכין מראש תיק או קלמר מלאים בכלים ובחפצים מסביבת הכיתה: עפרון, עט, מחק, מחדד, סרגל, מחברת חשבון ועוד.
- ✓ המורה תוציא חפץ מסוים מהקלמר, תציג בפני התלמידים, ותשאל: "מה זה?".
- ✓ אפשר לבקש מכל הכיתה בו זמנית, או בכל פעם מתלמיד אחר, לענות ולציין בקול את שם החפץ. למשל: "זה מחק", "זה מחדד".
- ✓ כדאי לבקש מהתלמידים לשיים את החפצים שהצטברו על השולחן עד עכשיו: קלמר, מחק, מחדד ועוד.

דף עבודה

- ✓ המורה תכין מראש דף עם תמונות שונות של חפצים מסביבת בית הספר וכן חפצים מחוץ לסביבת בית הספר (כולל רק מילים שהילדים כבר למדו).
- ✓ המורה תציין בקול שמות של חפצים שונים, ותבקש מהתלמידים להקיף בעיגול את התמונה המתאימה למילה ששמעו. למשל: המורה תאמר "אבטיח", והתלמידים יצטרכו להקיף בעיגול את תמונת האבטיח.
- ✓ לאחר שהתלמידים יקיפו בעיגול את כל המילים שנאמרו, המורה תבקש מכל תלמיד להציג בקול את החפצים שהקיף בעיגול, למשל: "זה אבטיח", "זאת מחברת", "זה קלמר", ועוד.

משחק 'שייך ולא שייך'

- ✓ יש לתלות על הלוח דף עם תמונה של ילקוט גדול.
- ✓ מסביב לילקוט יש לתלות בערבוביה תמונות של חפצים שונים, חלקם שייכים לסביבת בית הספר וחלקם אינם שייכים (למשל: בגדים, כלי מטבח וכו'). אפשר להיעזר גם בתמונות מיחידות אחרות. למשל: ירקות, בעלי חיים ששמותיהם דומים לאלה שבערבית, בני המשפחה המורחבת וכו'.
- ✓ המורה תזמין את תלמידים לגשת ללוח, ותבקש מהם לנקוב בשם החפץ שהם בוחרים, ולשים אותו ליד הילקוט או בקבוצה אחרת, על פי התאמתו.
- ✓ לאחר שבוצע המיון על הלוח, יש לחלק לתלמידים דף שעליו מצוירים גם הילקוט בהגדלה וגם, בגודל קטן יותר, הפריטים שתמונותיהם היו על הלוח + פריטים אחרים נוספים.
- ✓ כעת יש לבקש מהתלמידים לגזור את הפריטים השונים ולהדביק את כל החפצים השייכים לבית הספר על גבי תמונת הילקוט שלפניהם.
- ✓ אפשר להציע שהתלמידים יציירו פריטים נוספים שהיו רוצים שיהיו בילקוט שלהם, וישאלו את המורה מה שמם בעברית.
- ✓ כדאי לבקש בכל פעם מתלמיד אחר לציין בקול מה שם 'בילקוט שלי' בדף שהוא קיבל.
- ✓ התלמידים יציגו בפני הכיתה את הדף שהכינו, יצביעו על פרט מסוים, ויגידו למשל: "זה הילקוט שלי, בילקוט שלי יש מחק, בילקוט שלי יש מחדד ועפרון" ועוד.

ג. קישורים ורעיונות להרחבה ולהעשרה

- ✓ [שיר הפעמון](#) (דינג דונג) מאת יוסי בכר, מתוך האלבום 'אוסף שירי פסטיבל הילדים', באתר 'שירונט';
- ✓ מצגות [בכיתה ובילקוט](#) מתוך אתר אצטבא.

5. אוכל ותזונה נכונה

א. אוצר מילים

ארוחה / ארוחת בוקר / ארוחת צהריים / ארוחת ערב
אוכל בריא / אוכל לא בריא: לחם / פתה / לחמניה / חלב / גבינה / שוקו / לבנה / ביצה /
שמנת / לבן / זעתר / ארז / בשר / עוף / חמוס / שוארמה / פסטה / ספגטי / שניצל / ציפס
/ סלט / מרק
מזון מהיר (רצוי להדגיש שהוא פחות בריא): המבורגר / ביצה / פלאפל
פירות וירקות: מלפפון / עגבניה / תפוח / תפוז / בננה / אגס / חסה / כרוב / כרובית / בצל
/ פלפל / אבטיח / תות / נענע
קינואים: חטיף / ממתק / שוקולד / גלידה / עוגה
כלים: מפה / צלחת / קערה / כף / כפית / מזלג / סכין / כוס / בקבוק
מילות חיוב ושלילה: כן / לא / יש / אין

ב. רעיונות ופעילויות ללמידה חווייתית

עורכים שולחן

- ✓ המורה תביא מראש כלים שונים לעריכת שולחן: מפה, צלחת, כף ועוד
- ✓ המורה תערוך שולחן מול התלמידים בכיתה, ותציין בקול את שמו של כל פריט (תחילה המורה, ולאחריה הכיתה במקלה).
- ✓ בשיעור הבא המורה תשאל את התלמידים אילו כלים אנחנו צריכים כדי לערוך שולחן, ותבקש מהם להגיד את שמותיהם בקול. למשל: מפה, צלחת, כף, מזלג, קערה ועוד.
- ✓ כל פריט ששמו יועלה בכיתה – יונח על גבי השולחן בהתאם.

ארוחות

- ✓ המורה תכין מראש תמונות של מאכלים, ותציג אותן על הלוח בפני התלמידים.
- ✓ היא תבקש מהתלמידים למיין את המאכלים לפי ארוחות: ארוחת בוקר, ארוחת צהריים, ארוחת ערב וקינוח.
- ✓ כל תלמיד יבחר במאכל מסוים, יציין את שמו בפני הכיתה וישייך אותו לארוחה מסוימת, בהתאם.

ירקות מפלסטלינה

- ✓ מומלץ להקריא לתלמידים את הסיפור 'גן ירק מפלסטלינה'.
- ✓ המורה תביא לכיתה פלסטלינה בצבעים שונים ותחלק לתלמידים.
- ✓ כל אחד מהתלמידים יתבקש להכין מהפלסטלינה ירק מסוים או פרי מסוים (אחד לפחות, אפשר יותר) ויצג אותו בפני הכיתה תוך קריאה בשמו של הפרי או הירק.

בריא / לא בריא

- ✓ המורה תכין תמונות של מאכלים בריאים (למשל: פירות, ירקות, מוצרי חלב) ושאינם בריאים (מזון מהיר או ממתקים) ותציג אותן על הלוח בפני התלמידים.
- ✓ התלמידים יתבקשו למיין את המאכלים לפי קבוצות: אוכל בריא / אוכל לא בריא.
- ✓ כל תלמיד יתבקש לבחור במאכל מסוים, לציין את שמו בפני הכיתה ולשייך אותו לצד הנכון בטבלה (בריא / לא בריא) בהתאם.
- ✓ אפשר לבצע את אותה הפעלה בהוספה של תת-קבוצות: מתחת לכותרת 'בריא' לשים תמונות נפרדות לפי: פירות / ירקות / מוצרי חלב / תבשילים. מתחת לכותרת 'לא בריא' לשים תמונות נפרדות של עוגות ומאפים / ממתקים וקינוחים / חטיפים.
- ✓ מוצע לבקש מהתלמידים למיין את המאכלים ולציין בקול את שמותיהם השונים.

הכנת סלט ירקות / סלט פירות

- ✓ המורה תבקש מהתלמידים מבעוד מועד להביא מצרכים שונים לסלט ירקות או פירות.
- ✓ כל תלמיד יציג בפני הכיתה את הפרי / הירק שהביא, ויאמר את שמו בקול.
- ✓ המורה תתחיל בהכנת סלט מסוים בפני הכיתה, מול עיני התלמידים על פי בחירתה: סלט פירות או סלט ירקות.
- ✓ היא תבקש מהתלמידים להגיד בכל פעם איזה פרי או ירק נוסף לסלט. למשל: "עכשיו מוסיפים לימון", "יש לנו מלפפון ועגבנייה, כעת צריך בצל" וכך הלאה.
- ✓ בזמן הכנת הסלט, כדאי לחזור על שמות המצרכים בקול רם, ולבקש מהתלמידים לומר בקול את שמות המצרכים שלמדו עד כה.
- ✓ מומלץ לחלק לתלמידים את הסלט שהוכן.

פעילות יש / אין

- ✓ לאחר הכנת הסלט, יש לשאול את התלמידים שאלות הנוגעות למה שיש או למה שאין בסלט, כגון: "בסלט יש עגבנייה?", "כן, יש עגבנייה"; "בסלט יש ביצה?", "לא, אין ביצה".
- ✓ התלמידים צריכים לענות על השאלות או להציע, לחילופין, מילים אחרות. למשל: "בסלט אין חלב", "בסלט יש חסה".

ג. קישורים ורעיונות להרחבה ולהעשרה

- ✓ הסיפור [תירס חם](#), מאת מרים רות;
- ✓ הסיפור [גן ירק מפלסטלינה](#), מאת דרור גרין;
- ✓ השיר [אליעזר והגזר](#), מאת לוי קיפניס;
- ✓ השיר [ארוחת בוקר ב-5 אצבעות](#), מאת מיטל בגן הירוק;
- ✓ השיר [גברת עם סלים](#), מילים: חיה שנהב, לחן: יוני רכטר;
- ✓ השיר [דברים שלולי אוהב: שיר בתאבון](#);
- ✓ אוצר מילים עם נוני, [פירות וירקות](#);
- ✓ יחידת לימוד בנושא [אוכל](#), אתר אצטבא.

6. בעלי חיים

א. אוצר מילים

חיות בית / מחמד (חלקן חיות משק מבויתות): חתול / פֶּלֶב / אֶרְנָב / אוֹגֵר / תִּפְי / דָּג
חיות משק: סוּס / שֶׁפֶן / תִּרְנַנְגֶּלֶת / חֲמוֹר / חֲזִיר / פֶּרָה / עֵז / כִּבְשָׂה
חיות בר: נְחֹשׁ / עֶכְבָּר / צְפַרְדֵּעַ / דָּב / אֶרִיָּה / נֶמֶר / זָאֵב / פִּיל / קוֹף / גִּירְפָּה / צָב
עופות: צִפּוֹר / יוֹנָה / יְנֵשׁוּף
חרקים: נְמָלָה / פֶּרֶפֶר / זְבוֹב / יַתוּשׁ / דְּבוֹרָה
שמות 'ילדי החיות': סִיחַ (לסוס וסוסה) / עֵגֶל (לפר ופרה) / גּוֹר (לכלב ולכלבה) / אֶפְרוֹחַ (לתרנגולת) / גּוֹזֵל (לציפור) / טֶלָה (לכבשה) / גְּדִי (לתיש ולעז) / עִיר (לחמור ולאתון)
קולות בעלי החיים בעברית: צוֹנֵף / צוּחַל (סוס – הִיָּהִיָּה) / גּוֹעָה (פרה – מוּ) / פּוֹעָה (כבשה – מָה) / נוֹבֵחַ (כלב – הֵב-הֵב או האוּ) / מְיַלְלֶת (חתולה – מִיאוּ) / נוֹעֵר (חמור) / נוֹהֵם (דב, חיות טרף) / שׂוֹאֵג (אריה)

ב. רעיונות ופעילויות ללמידה חווייתית

קולות החיות

- ✓ המורה תשמיע לתלמידים קולות של חיות, בעזרת השיר 'אצא לי השוקה'.
- ✓ המורה תבקש מהתלמידים לזהות את הקול, ולשייך אותו לחיה מסוימת.
- ✓ כעת יש לבקש מהתלמידים להגיד בקול בפני הכיתה את שם החיה ולהשמיע חיקוי של הקול שלה.

גן חיות

- ✓ המורה תבקש מראש מהתלמידים להביא מהבית צעצועים / תמונות של חיות בר ושל חיות מחמד שונות.
- ✓ המורה תבקש מהתלמידים לציין בקול את שמות החיות שהביאו לכיתה.
- ✓ מומלץ לבקש מהתלמידים לבנות בעזרת המורה דגם של גן חיות, ולהציג את שמות החיות בקול בפני הכיתה.

ג. קישורים ורעיונות להרחבה ולהעשרה

- ✓ סיפור מוקלט [האריה שאהב תות](#), מאת תרצה אתר ;
- ✓ סיפור מוקלט [הזחל הרעב](#), מאת אריק קרל ;
- ✓ אוצר מילים של נוני, [בעלי חיים לילדים ולפעוטות](#) ;
- ✓ השיר [השפן הקטן](#) ;
- ✓ השיר [בוא אליי פרפר נחמד](#), מילים : פניה ברגשטיין, לחן : עובד אפרת ;
- ✓ השיר [אצא לי השוקה](#), מילים ולחן : עממי, ביצוע : מקהלת שרונית ;
- ✓ השיר [לגל הייתה כבשה קטנה](#) ;
- ✓ השיר [לדוד משה](#) ;
- ✓ המצגת [סוגי החיות](#), אתר אצטבא.

7. צבעים ומספרים

א. אוצר מילים

צבעים: שָׁחַר / לָבָן / אָדָם / צָהָב / יָרֵק / אָפֵר / כָּחַל / כָּתָם / תְּכֵלֶת / נָרָד

מספרים:

בזכר: אֶחָד / שְׁנַיִם / שְׁלוֹשָׁה / אַרְבָּעָה / חֲמִשָּׁה / שֵׁשׁ / שִׁבְעָה / שְׁמוֹנָה / תְּשַׁעָה / עֶשְׂרֵה

בנקבה: אַחַת / שְׁתַּיִם / שְׁלוֹשׁ / אַרְבַּע / חֲמִשׁ / שֵׁשׁ / שִׁבַּע / שְׁמוֹנָה / תְּשַׁע / עֶשְׂרֵה

ב. רעיונות ופעילויות ללמידה חווייתית

משחק זיכרון בנושא צבעים

✓ המורה תכין זוגות כרטיסיות; בכל זוג כרטיסיות תהיה כרטיסיה אחת עם כתם צבע וכרטיסיה אחרת עם תמונה של חפץ באותו צבע.

לדוגמה:

✓ יש לשכפל את הכרטיסיות לפי מספר הקבוצות בכיתה (כך שלכל קבוצה תהיה ערכה של כל הכרטיסיות).

✓ יש לחלק את הכיתה לקבוצות, ולהושיב כל קבוצה במעגל.

✓ כעת המורה תחלק את הכרטיסיות לכל קבוצת תלמידים, כשהן מונחות הפוכות על השולחן.

✓ כל תלמיד בתורו בוחר להפוך שתי כרטיסיות במטרה למצוא התאמה של צבעים ביניהן. מי שמוצא שתי כרטיסיות מתאימות לוקח אותן אליו, והתור עובר הלאה.

✓ המורה תנחה את התלמידים בכל קבוצה למצוא כמה שיותר זוגות של כרטיסיות.

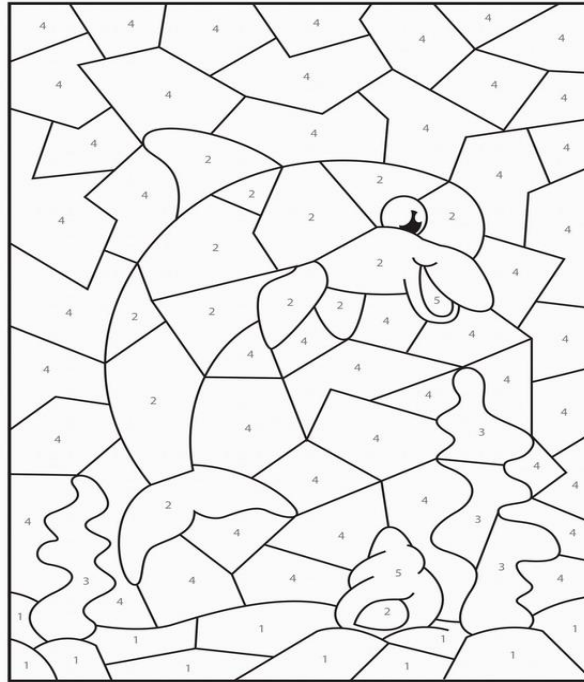
✓ המנצח הוא מי שאסף מספר רב יותר של כרטיסיות, מבין חברי הקבוצה שלו.

✓ מומלץ לבקש מכל תלמיד להציג בפני הכיתה את זוגות הכרטיסיות שבהן זכה, להראות את הצבעים שעליהן, ולציין בקול את שמות הצבעים, ולאחר מכן – את מספר הכרטיסיות שזכה בהן בסך הכול.

יצירה – צביעה לפי מספרים

- ✓ המורה תכין דפי עבודה עם ציורים שונים, כך שכל חלק ממוספר במספר אחר ויצר חלק מתמונה שלמה (אפשר למצוא בחיפוש באינטרנט, תחת המילים: "דפי צביעה לפי מספרים").

לדוגמה

1. צהוב 2. אפור 3. ירוק 4. אכזרי 5. ורוד

- ✓ המורה תסביר לתלמידים שהמספרים השונים מייצגים צבעים שונים.
- ✓ המורה תבקש מהתלמידים לזהות הן את המספרים והן את הצבעים, ולצבוע בהתאם.
- ✓ מומלץ לבקש מהתלמידים להציג את עבודתם בפני הכיתה, ולומר בקול את שמות המספרים ואת שמות הצבעים השונים.

משחק הבלונים

- ✓ המורה תביא לכיתה הרבה בלונים בצבעים מגוונים: כתום, לבן, אדום, צהוב, ירוק.
- ✓ על כל בלון כותבים מספר אחד.
- ✓ המורה תבקש מהתלמידים להתאסף באמצע הכיתה, ותפזר ביניהם את הבלונים.
- ✓ המורה תבקש מכל תלמיד לתפוס בלון אחד, ולהגיד בקול רם בפני הכיתה באיזה צבע הבלון שלו ומה המספר שרשום עליו. למשל: "אני אחמד, יש לי בלון אדום ומספר חמש".

ג. קישורים ורעיונות להרחבה ולהעשרה

- ✓ הסיפור [מעשה בתמישה בלונים](#), מאת מרים רות;
- ✓ הסיפור [טיול בצבעים](#), מאת עפרה גלברט, הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1978;
- ✓ מערך שיעור ומצגת בנושא [צבעים](#), אתר אצטבא;
- ✓ השיר [ספיישל הצבעים של קשת](#);
- ✓ השיר [מר. רמזור](#) בנושא זהירות בדרכים, מילים: מאיה בר מוחה גוזלי, לחן: חיים גוזלי;
- ✓ השיר [המספרים](#), ערוץ בייבי;
- ✓ מצגת בנושא [הצבעים](#), אתר אצטבא.

כיתה ב

תכנים לכיתה ב

בתכנית כיתה ב כלולים שבעה עולמות שיח, כדלקמן:

1. אמצעי תחבורה וזהירות בדרכים

2. ניקיון ובריאות

3. חגים וטקסים (יחג החגים)

4. תחביבים

5. משלח יד (בעלי מקצוע)

6. עונות השנה

7. קניות

הערות

✓ הוראת העברית בכיתה ב תתקיים, לפי הוראת משרד החינוך, בשני שיעורים שבועיים (2 שעות לימוד שבועיות \times 30 שבועות הוראה בשנת לימודים = 60 שעות לימוד עברית בכיתה א).

✓ בהתאם לפריסת השעות לאורך שנת הלימודים, מומלץ ללמד שישה עולמות שיח בלבד. מומלץ להקדיש לכל עולם שיח עשרה שיעורים (6 עולמות תוכן \times 10 שיעורים = 60 שעות לימוד בשנה). מכיוון שיש ללמד עברית, כאמור, במסגרת של שני שיעורים בשבוע, משמעות הדבר שלכל עולם שיח יוקדשו כחמישה שבועות.

✓ בתכנית הלימודים כללנו שבעה עולמות שיח כדי לאפשר למורה בחירה. המורה יכולה ללמד שישה עולמות שיח מתוך השבעה, או את כל השבעה, לפי בחירתה.

✓ במקרה שבו המורה תעדיף ללמד שישה עולמות שיח בלבד, הבחירה תעשה לפי העדפתה ובהתאמה לכיתה.

✓ מומלץ ללמד את עולמות השיח בהתאם לסדר המוצע, מאחר שהוא בנוי באופן הדרגתי: עולמות השיח הראשונים עוסקים בנושאים מעולמו הקרוב של התלמיד, ובהדרגה הם מתרחבים. אולם, סדר זה אינו מחייב, ולכל מורה הזכות לשנותו בהתאם לצרכי הכיתה.

✓ בהצעות לפעילויות לפי יחידות כלולים קישורים רבים. מומלץ לפתוח את הקישורים בגרסת 'גוגל כרום'.

✓ במקרים בהם קישור אינו נפתח (כגון בשל הסרת אתר מ-YOUTUBE), מומלץ להעתיק מילות מפתח משמו ולחפשן ב'גוגל', עד למציאת קישור פעיל.

מספר שיעורים ביחידה	דרכי ההוראה	תת נושאים	נושאים
10	<ul style="list-style-type: none"> ▪ האזנה ודיבור ▪ שירים מולחנים ▪ דקלומים ▪ משחקים ▪ סרטונים ▪ סיפורים ▪ המחזות ▪ ציורים ▪ פעילויות התאמה ▪ פעילויות יצירה 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ כלי תחבורה שונים ▪ אמצעי תשלום ▪ מקומות נסיעה וחנייה ▪ תמרורים 	1. אמצעי תחבורה זהירות בדרכים
10	<ul style="list-style-type: none"> ▪ האזנה ודיבור ▪ שירים מולחנים ▪ דקלומים ▪ משחקים ▪ סרטונים ▪ סיפורים ▪ המחזות ▪ ציורים ▪ פעילויות התאמה ▪ פעילויות יצירה 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ הנחיות לניקיון ▪ חומרי ניקיון ▪ בריאות 	2. ניקיון ובריאות
10	<ul style="list-style-type: none"> ▪ האזנה ודיבור ▪ שירים מולחנים ▪ דקלומים ▪ משחקים ▪ סרטונים ▪ סיפורים ▪ המחזות ▪ ציורים ▪ פעילויות התאמה ▪ פעילויות יצירה 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ דתות ▪ מקומות תפילה לכל דת ▪ חגים שונים לכל דת ▪ סמלי החגים ▪ חגים 'משותפים': חג החגים 	3. חגים וטקסים
10	<ul style="list-style-type: none"> ▪ האזנה ודיבור ▪ שירים מולחנים ▪ דקלומים ▪ משחקים ▪ סרטונים ▪ סיפורים ▪ המחזות ▪ ציורים ▪ פעילויות התאמה ▪ פעילויות יצירה 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ סוגי תחביבים: אמנויות, ספורט, חשיבה ▪ כלים / ציוד לתחביבים 	4. תחביבים

מספר שיעורים ביחידה	דרכי ההוראה	תת נושאים	נושאים
10	<ul style="list-style-type: none"> ▪ האזנה ודיבור ▪ שירים מולחנים ▪ דקלומים ▪ משחקים ▪ סרטונים ▪ סיפורים ▪ המחזות ▪ ציורים ▪ פעילויות התאמה ▪ פעילויות יצירה 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ שמות בעלי / בעלות ▪ מקצוע ▪ מקומות עבודה ▪ מקצועות הורים ▪ "מה אני רוצה להיות כשאהיה גדול?" 	5. משלח יד
10	<ul style="list-style-type: none"> ▪ האזנה ודיבור ▪ שירים מולחנים ▪ דקלומים ▪ משחקים ▪ סרטונים ▪ סיפורים ▪ המחזות ▪ ציורים ▪ פעילויות התאמה ▪ פעילויות יצירה 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ עונת הקיץ ▪ עונת החורף ▪ עונת האביב ▪ עונת הסתיו ▪ מאפיינים עונתיים ▪ בגדים ונעליים ▪ סדר הזמנים והשנה ▪ מזג האוויר 	6. עונות השנה
10	<ul style="list-style-type: none"> ▪ האזנה ודיבור ▪ שירים מולחנים ▪ דקלומים ▪ משחקים ▪ סרטונים ▪ סיפורים ▪ המחזות ▪ ציורים ▪ פעילויות התאמה ▪ פעילויות יצירה 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ קניות במכולת / בסופר ▪ קניות בקניון ▪ "כמה זה עולה?" (מספרים) ▪ מילות נימוס ובקשה בקניות 	7. קניות צרכנות נבונה

הצעות לפעילויות לפי עולמות שיח - כיתה ב

1. אמצעי תחבורה

א. אוצר מילים

כלי תחבורה שונים: מכונית / אוטו / אוטובוס / רכבת / אופניים / סוס ועגלה / אופנוע /
אנקה / מטוס / אירון / מונית
אמצעי תשלום: כרטיס / כרטיס / כסף
מקומות נסיעה וחנייה: נמל / נמל תעופה / חניון / כביש / ג'ם / שמים / תחנה
תמורים: עצר / תנה / רמזור / אין כניסה / פרוסה / האט ילדים בדרך / הולך רגל / דלק /
קסדה / חגורה / כניסה / ציאה

ב. רעיונות ופעילויות ללמידה חווייתית

השיר "האוטו שלנו"

מוצע להשמיע לתלמידים בכיתה את השיר 'האוטו שלנו' מאת פניה ברגשטיין: ✓

האוטו שלנו גדול וירוק
האוטו שלנו נוסע רחוק
בבוקר נוסע בערב הוא שב
מוביל הוא ליתנובה' ביצים וחלב

המורה תשאל את התלמידים האם שמעו בשיר מילים שמוכרות להם. ✓

המורה תבקש מהם להגיד בקול אילו מילים הם מכירים, למשל: חלב, ביצים, ירוק. ✓

רצוי להסביר לתלמידים את כל מילות השיר, להסביר את הנושא שלו, לתרגם אותו
ולבאר על מה הוא מדבר. ✓

מומלץ לבקש מהתלמידים לדקלם את השיר. ✓

פעילות בתנועה

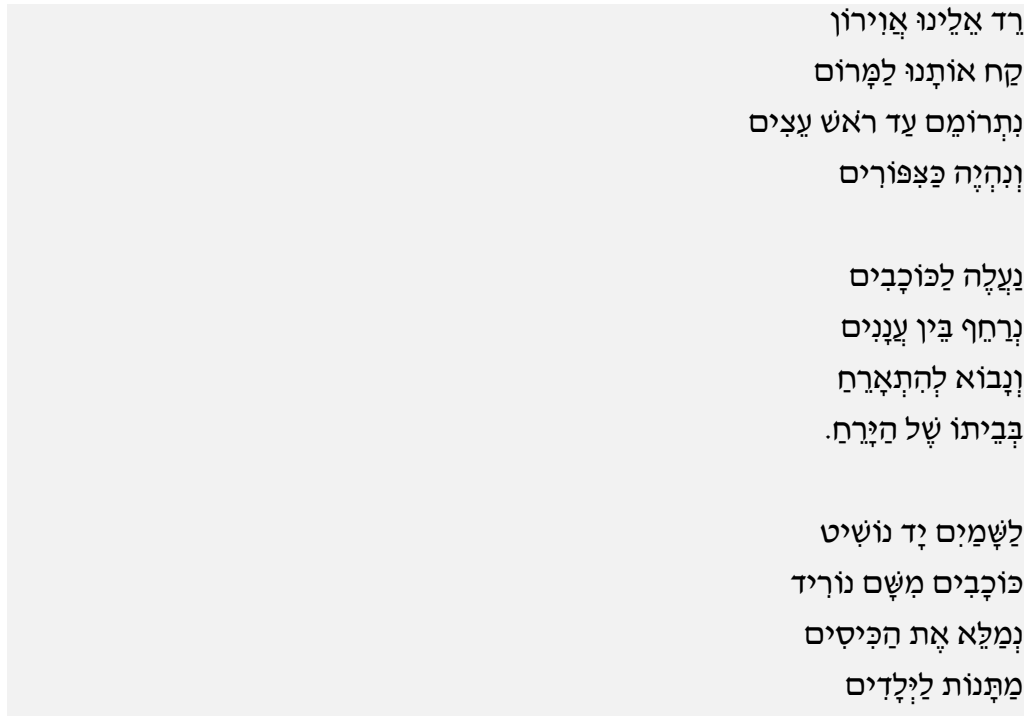
המורה תחלק לתלמידים חישוקים שהובאו מראש לכיתה. ✓

המורה תבקש מהתלמידים לנוע עם החישוקים בזמן שהשיר 'האוטו שלנו' מתנגן,
וזאת – בכל דרך שיבחרו (למשל: לגלגל את החישוק תוך כדי הליכה, כמו גלגלים;
לאחוז אותו ביד ולהזיז אותו כאילו שזה הגה והם נוהגים באוטו; לסובב את
החישוק על היד, על הבטן או בכל מקום בגוף לצלילי המוזיקה, ועוד). ✓

מומלץ להשמיע שוב את השיר, ולבקש מהתלמידים לדקלם אותו. ✓

פעילות תנועתית

- ✓ להשמיע לתלמידים את השיר 'רד אלינו אווירון' מאת: **חיננה סמילר**. מילות השיר לקוחות מתוך האתר 'שירונט'. קטעים להשמעה מופיעים ב-YOUTUBE.

- ✓ המורה תשאל את התלמידים אם שמעו בשיר מילים שמוכרות להן. למשל: אווירון, ציפור, ילדים.
- ✓ המורה תסביר לתלמידים את כל מילות השיר, תתרגם אותו ותסביר על מה הוא מדבר.
- ✓ כעת המורה תפרוש חבל, או תדביק נייר דבק צבעוני או סרט דביק (מסקינג-טייפ) על הרצפה, בקו ישר וארוך.
- ✓ המורה תקשור על ידו של כל תלמיד 'צמיד' העשוי מניירות קרפ.
- ✓ המורה תבקש מהתלמידים, כל אחד בתורו, לפרוש ידיו כמו אווירון ולצעוד על הקו בלי ליפול.
- ✓ המורה תבקש מהתלמידים לנסות לדקלם את השיר בזמן שהם צועדים.
- ✓ כדאי גם לבקש מהתלמידים לציין, כל אחד בתורו, אמצעי תחבורה אחד: אוטו, אווירון, אוטובוס, רכבת ועוד.

הערה: אפשר לבצע את אותה פעילות עם השירים 'אונייה אונייה', או 'כבר סידרנו הרכבת'. בפעילויות אלו התנועות ישתנו בהתאם.

יצירה

- ✓ המורה תצייר על בריסטול תמרורים שונים, כמו: רמזור לפניך, עצור, מעבר חצייה, חנייה מותרת, ילדים בדרך ועוד.
- ✓ המורה תביא לכיתה פלקטים שונים וכן כלי יצירה, ותחלק לתלמידים.
- ✓ המורה תבקש מהתלמידים להכין תמרור אחד: עצור, חנייה מותרת, אסורה פניית פרסה, האט ועוד (כדאי להשתדל לבחור תמרורים קלים לציור), לצבוע אותו בהתאם, ולתלות בכיתה.
- ✓ המורה תבקש מכל תלמיד להגיד בקול איזה תמרור הכין.
- ✓ בשלב מתקדם, אפשר לבקש מהתלמידים לבנות דגם של כביש, ועליו מכוניות ותמרורים שונים.

ג. קישורים ורעיונות להרחבה ולהעשרה

- ✓ הסיפור [האוטו של אמא ואבא](#), מאת: אורן קוזלובסקי, איור: בועז קריספין;
- ✓ סרט קצר [חיפזון וזהירונו](#), מבוסס על הספר: חיפזון וזהירונו, מאת: מאיה בר מוחה-גוזלי;
- ✓ אוצר מילים של נוני, [כלי תחבורה לילדים ולפעוטות](#), ערוץ בייבי;
- ✓ השיר [גלגלי האוטובוס](#);
- ✓ השיר [האוטו שלנו](#), מילים: פניה ברגשטיין, לחן: עממי;
- ✓ השיר [כבר סידרנו הרכבת](#), ערוץ בייבי;
- ✓ השיר [רד אלינו אווירנו](#), מילים: חנינה סמילר, לחן: פניה וגמן-שלונסקי;
- ✓ השיר [מחרוזת כלי תחבורה](#), ביצוע: אורי בנאי ודפנה דקל, מילים: עממי, פניה ברגשטיין;
- ✓ השיר [אונייה אונייה](#).

2. ניקיון ובריאות

א. אוצר מילים

נקיון / בריאות / נקיון הגוף / נקיון הבגד / נקיון הבית / נקי / מלכלך
הנחיות לניקיון: לרחץ ידים / לנגב פנים / לצחצח שנים / לשטף את הבית / לכבס
חומרים וציוד לניקיון: שמפו / סבון / מגבת / מראָה / ספוג / משחת שנים / מברשת שנים
/ מסרק / מברשת שער / מקלחת / ברז / כיר
דלי / מגב / מטאטא / ינעה / מטלית / פח / אבקת כביסה
בריאות: רופא / חולה / בריא / פואב / תרופה / כדור / פצע / פלסטר / חטוי / מדחם /
תחבשת

ב. רעיונות ופעילויות ללמידה חוויית

מוצרי היגיינה

- ✓ המורה תבקש מראש מהתלמידים להביא לכיתה פריטים שונים הקשורים בהיגיינה, כמו: סבון, מגבת, שמפו, משחת שיניים, אבקת כביסה, סבון כלים, ספוגית לניקוי כלים, ועוד. אפשר להביא את החפצים עצמם, או ייצוגים שלהם (תמונות, ציורים).
- ✓ המורה תבקש מהתלמידים להציג את מה שהם הביאו, ולציין בקול את שמות הפריטים השונים.

משחק הפכים

- ✓ המורה תכין כרטיסיות של תמונות שונות הקשורות לניקיון.
- ✓ בנוסף, היא תכין כרטיסיות מקבילות של תמונות הפוכות לניקיון.
- ✓ המורה תבקש מהתלמידים להתאים את זוגות הכרטיסיות ההפוכות. למשל: תמונת ידיים מלוכלכות ותמונת ידיים נקיות.
- ✓ המנצח הוא מי שמצליח לאסוף את מספר הכרטיסיות הגדול ביותר.
- ✓ כעת מומלץ לבקש מהתלמידים להציג את הכרטיסיות שמצאו, ולציין בקול את שם הפריטים השונים, או להכריז ביחס אליהם: 'נקי' ו'מלוכלך'.

ג. קישורים ורעיונות להרחבה ולהעשרה

- ✓ הסיפור [חרוצון הנקי וחרצון המלוכלך](#), מאת ענת אומנסקי
- ✓ השיר [הסבון בכה מאוד](#), מאת מרים ילן-שטקליס, לחן: צביקה פיק. מילים באתר [שירונט](#);
- ✓ השיר [אני נקי](#), מילים ולחן: דתיה בן דור. מילים באתר [שירונט](#);
- ✓ השיר [צחצוח שיניים](#);
- ✓ השיר [פרפר נחמד – ניקיון](#), מאת: לאה נאור, לחן: נורית הירש;
- ✓ השיר [הניקיון](#), איציק הליצן;
- ✓ שיר [המקלחת](#), מאת: עידן עמית, לחן והפקה מוסיקלית: מירון מינסטר, מתוך הדיסק "פיצי ופיצפילוני – המסע הקסום".

3. חגים וטקסים (חג החגים)

א. אוצר מילים

דתות: אָמוּנָה / דָּת / דְּתִי / דְּתוֹת / מְסַלְמִי / אִסְלָאם / נוֹצְרִי / נְצָרוֹת / דְּרוּזִי / דָּת דְּרוּזִית / יְהוּדִי / יְהוּדוֹת
מקומות תפילה ומושגים: מְסַגֵּד / כְּנֶסֶת / חֵלֶה (לדרוזים) / בַּיִת-כְּנֶסֶת / חַג / טָקָס / חַג הַחֲגִים / תְּפִלָּה / קְשׁוּטִים לְחַג
סמלי חגים
חַג הַחֲנוּכָה הַיְהוּדִי: חֲנֻכָּה, נְרוֹת, סְבִיבּוֹן, סְפָגְנוֹת, דְּמֵי חֲנֻכָּה
חַג הַמּוֹלַד הַנוֹצְרִי: עֵץ אֲשׁוּחַ, מִתְּנּוֹת, סְנֵטָה קְלָאוּס, תְּהִלּוּכָה
חַג הַקּוֹרְבָן הַמוֹסְלָמִי (עֵיד אַל־אִדְחָא): צוֹם, תְּפִלָּה מִהַקּוֹרְבָן, שְׁחִיטַת כֶּבֶשׂ

ב. רעיונות ופעילויות ללמידה חווייתית

חגים ומשמעותם

- ✓ המורה תסביר לילדים במילים פשוטות את משמעות חג החנוכה, חג המולד וחג הקורבן.
- ✓ היא תציג בפני התלמידים תמונות של סמלי החגים השונים (מופיעות ב'אוצר המילים').
- ✓ המורה תבקש מהתלמידים להגות בקול את שמות הסמלים השונים שהוצגו.
- ✓ המורה תבקש מהתלמידים לצייר תמונה הקשורה בחג מסוים, על פי בחירתם, ולצבוע אותה.

יצירה – סביבון דיגיטלי ממוחזר

- ✓ המורה תבקש מהתלמידים להביא דיסקים (תקליטורים) ישנים מהבית, שאין בהם צורך, ופקק של עט פשוט.
- ✓ המורה תביא מראש לכיתה אביזרי קישוט שונים, מדבקות ועוד.
- ✓ המורה תבקש מהתלמידים לקשט את הדיסקים השונים כרצונם.
- ✓ כעת יש לעזור לתלמידים לדחוף את מכסה העט לחור שבתקליטור (בדיסק) עד שהוא יבלוט מצדו השני. כך נוצר סביבון דיגיטלי.
- ✓ מעמידים את הסביבון על משטח ישר, מסובבים ונהנים.
- ✓ מומלץ לבקש מהתלמידים להציג את העבודה שלהם בפני הכיתה, ולהגות בקול את הפריטים שבהם השתמשו: דיסק, צבעים (כולל שמותיהם), פקק עט ועוד.

יצירה – חג המולד / חג הקורבן

כרטיסי ברכה:

- ✓ המורה תבקש מהתלמידים לבחור סמל מסוים מבין סמלי חג המולד או חג הקורבן.
- ✓ המורה תבקש מהתלמידים לציין בקול את שם הסמל שבחרו.
- ✓ יש לחלק בריסטולים לתלמידים, לשם הכנת כרטיס ברכה.
- ✓ כעת המורה תבקש מהתלמידים לצייר, לצבוע ולקשט את כרטיס הברכה.
- ✓ מומלץ לבקש מהתלמידים להציג בפני הכיתה את העבודה שלהם, ולשאול מה הם רוצים לאחל לחבר בכיתה: חג שמח, חופשה נעימה, שנה טובה ועוד.

תצוגה ברוח חג החגים

- ✓ המורה תבקש מהתלמידים לנסות לבנות דגמים שונים או לצייר ציורים שונים של סמלים הקשורים לחגים השונים.
- ✓ המורה תבקש מהתלמידים להביא את היצירות לכיתה ולהציגן בפני התלמידים, כשהם מציינים בקול באיזה סמל בחרו ולאילו דת הוא שייך.
- ✓ לאסוף את כל החומרים שהתלמידים הכינו, ולהציג בתצוגה בפני כל הכיתות.

ג. קישורים ורעיונות להרחבה ולהעשרה

- ✓ מחרוזת שירי חנוכה לילדים ולפעוטות, חגי ישראל עם רינת ומימי;
- ✓ הסיפור חג המולד לילדים, על הגובה: ממשל זמין לילדים, חדר החדשות;
- ✓ מידע על חג החנוכה, אתר משרד החינוך, גני ילדים, חגים וימים מיוחדים;
- ✓ מידע על חג הקורבן, אתר משרד החינוך, גני ילדים, חגים וימים מיוחדים;
- ✓ מידע על חג המולד, אתר משרד החינוך, גני ילדים, חגים וימים מיוחדים;
- ✓ מהרג'אן חג החגים בחיפה, ויקיפדיה;
- ✓ סרט קצר החג של החגים חיפת, צילום ועריכה: אברי ניניו;
- ✓ סרט קצר שירי חנוכה, גיגי גיגונת.

4. תחביבים

א. אוצר מילים

אומנויות: רקוד / בלט / ציור / מוזיקה / פסול / קרמיקה / שירה / נגינה / משחק / צלום /
פתיחה (לרקוד / לצלם / לשיר / לנגן / לשחק / לשחות / לכתב / לקרא / לרוץ / לצייר)
ספורט: שחיה / פדורגל / פדורסל / פדור יד / ריצה / טניס / קרטה / ג'ודו
חשיבה: קריאה / שחקמט
כלים / ציוד לתחביבים: מכחול / דפי צביעה / מיקרופון / פדור / בנד ים / בנד רקוד / בנד
/ חגורה של קרטה / נעלים (של ריצה, של כדורגל) / ספר
כלי נגינה שונים: גיטרה / פסנתר

ב. רעיונות ופעילויות ללמידה חווייתית

תחביבים וחפצים

- ✓ המורה תציג בפני התלמידים סל גדול, ובתוכו חפצים שונים שקשורים בתחביבים שונים (לדוגמה: מכחול, נעלי ריקוד, חגורה של קרטה, בגד ים, מיקרופון וכו').
- ✓ המורה תוציא חפץ מתוך הסל הגדול ותגיד, למשל: "מה זה?".
- ✓ התלמידים יתבקשו להגיד מהו החפץ שהמורה הוציאה (למשל: ספר).
- ✓ המורה תשאל: "לאיזה תחביב שייך הפריט הבא? באיזה תחביב משתמשים בספר?", והתלמידים יתבקשו לענות: "קריאה".
- ✓ המורה תבקש מהתלמידים לציין בקול את שם החפצים השונים, ואילו תחביבים הם מייצגים, למשל: ספר – תחביב: קריאה, בגד ים – תחביב: שחייה, כדור טניס – תחביב: טניס.
- ✓ בשיעור שלאחר מכן: המורה תביא את אותו סל בדיוק, עם אותם החפצים. הפעם היא תזמין תלמידים שונים. כל תלמיד בתורו יתבקש להוציא חפץ בעיניים עצומות (מותר למשש), לנקוב בשמו ולשייך אותו לתחביב הנכון.

פעילות התמונות

- ✓ המורה תפזר תמונות של תחביבים במקומות שונים בכיתה (לתלות על הקירות או להניח על שולחנות ברחבי החדר).
- ✓ המורה תבקש מהתלמידים להסתובב בכיתה, ולעמוד ליד התחביב האהוב עליהם.
- ✓ המורה תבקש מכל תלמיד לציין בקול את שם התחביב שבו הוא בחר, למשל: "אני אוהבת כדורגל", "אני אוהב מוזיקה".
- ✓ מומלץ לבקש מתלמיד אחד לספר מה התחביב של חברו או של חברתו לכיתה, למשל: "סמי אוהב לשיר", "לינא אוהבת לשחות".

ג. קישורים ורעיונות להרחבה ולהעשרה

- ✓ השיר [אני ואבא](#), מילים ולחן: מירב האוסמן, ביצוע: מקהלת שרונית;
- ✓ סרט קצר בנושא [התעמלות](#);
- ✓ השיר [כושר וריקוד לילדים](#), מאת: לילך פרידמן.

5. משלח יד

א. אוצר מילים

שמות בעלי / בעלות מקצוע: מורה / מורה / שוטר / שוטרת / רופא / רופאה / ספר / ספרית / נהג אוטובוס / נהגת אוטובוס / מהנדס / מהנדסת / מוכר / מוכרת / מנהל / מנהלת / אח / אחות / טכנאי / טכנאית / קפאי / קפאית / טבח / טבחית / שף / שפית / קוסם / קוסמת / מזכיר / מזכירה / בנאי / בנאית / חשמלאי / חשמלאית / עורך-דין / עורכת-דין / אופה / אופה / טיס / טיסת ועוד.
מקומות עבודה: משטרה / בית חולים / בית משפט / בית ספר / משךד / חברה / מפעל / מאפייה / חנות / מכלת / מספחה / מסעדה

מורים, שימו לב:

- ✓ מומלץ שאוצר המילים יכלול את כל שמות המקצועות של הוריהם של כל תלמידי הכיתה.
- ✓ חשוב להתייחס לתפקיד האימא כעקרת בית ולתפקידי ההורים בבית בכלל.
- ✓ כדאי להקפיד ללמד כל אחד מהמקצועות גם בזכר וגם בנקבה.

ב. רעיונות ופעילויות ללמידה חווייתית

דפי עבודה

- ✓ המורה תכין דפי עבודה שונים זה מזה: על חלקם מצוירים בעלי מקצוע שונים ועל חלקם מקומות העבודה שלהם.
- ✓ כעת המורה תחלק את הדפים לתלמידים, ותבקש מהם להתאים בין בעל המקצוע לבין מקום העבודה שלו ולצבוע את הציורים.
- ✓ מומלץ לבקש מהתלמידים להציג את העבודה שלהם, ולציין בקול איזה בעל מקצוע נפל בחלקם ומה מקום העבודה שלו.

משחק זיכרון

- ✓ המורה תכין כרטיסיות של בעלי מקצועות שונים ולצדן כרטיסיות של מקום העבודה של בעל המקצוע. לדוגמה:

נגריה

נגר

- ✓ המורה תחלק את הכיתה לקבוצות, ותחלק להן את הכרטיסיות.
- ✓ כעת יש להניח בפני הקבוצה את הכרטיסיות כשהן הפוכות על השולחן.
- ✓ בכל פעם תלמיד אחר מנסה למצוא זוג כרטיסים תואמים: של בעל המקצוע ושל מקום העבודה שלו.
- ✓ יש לבקש מהתלמידים לנסות ולאסוף כמה שיותר כרטיסיות.
- ✓ המנצח הוא זה שהצליח לאסוף מספר רב יותר של כרטיסיות.
- ✓ יש לבקש מהתלמידים להציג בקול את שמות בעלי המקצוע שהם אספו ואת מקומות העבודה שלהם.

פעילות ניחוש

- ✓ פעילות מקדימה: המורה תבקש מהתלמידים לשאול את ההורים שלהם במה הם עובדים ואיך אומרים את זה בעברית.
- ✓ המורה תבקש מהתלמידים להביא לכיתה תמונות של ההורים שלהם.
- ✓ המורה תבקש מכל תלמיד להציג כל אחד מהוריו ולספר בקצרה על העיסוק שלו. למשל: "זה אבא שלי, והוא חשמלאי", "זאת אימא שלי, והיא מהנדסת", וכך הלאה.
- ✓ כעת המורה תחלק לתלמידים מדבקות לבנות חלקות. כל תלמיד ירשום בערבית על המדבקה שם של בעל מקצוע לפי בחירתו.
- ✓ יש לבקש מהתלמידים להסתיר את מה שכתבו על המדבקות, ולשבת לצד תלמיד אחר, שלא יודע מה כתוב על המדבקה.
- ✓ כל אחד מהתלמידים ידביק את המדבקה שעליה שם בעל המקצוע שבחר, על המצח של בן הזוג (בלי שהחבר ידע מה כתוב על מצחו).
- ✓ התלמיד השני יתבקש לנחש: "מי אני?" (באיזה בעל מקצוע מדובר?), על סמך שאלות קצרות, כמו למשל: "האם הוא נעזר במחשב?", "האם הוא יושב במשרד?", "האם הוא עובד עם אנשים?" ועוד.

שימו לב: שאלות אלו מורכבות ואפשר, כמובן, שיתנהלו בשפה הערבית, אך חשוב להקפיד ששם המקצוע עצמו יושמע בעברית.

✓ בסוף המשחק, כל תלמיד יוזמן להציג את עצמו, לאחר שגילה 'מיהו' (איזה מקצוע יש לו), למשל: "אני אמיר, אני סופר".

✓ רצוי שהתלמיד יוסיף משפט (אפשר בערבית) ו/או יציג פנטומימה שבהם יסביר מה הוא עושה במסגרת מקצועו (כדי להעיד על הבנה). למשל: "אני אמיר, אני סופר" וכעת יציג תנועות פנטומימה של מי שכותב, או יציין בערבית: "אני כותב סיפורים".

ג. קישורים ורעיונות להרחבה ולהעשרה

✓ סרט מצויר [משפחת דובינשטיין: רופא השיניים](#);

✓ סרט מצויר [משפחת דובינשטיין: העבודה החדשה של אמא](#);

✓ סרט קצר [הטבח במטבח](#), ספר המקצועות של יניב;

✓ השיר [כשאהיה גדול](#), מאת יהונתן גפן, לחן: יוני רכטר. מילים באתר [שירונט](#).

6. עונות השנה

א. אוצר מילים

עוֹנָה / חֹדֶשׁ / שָׁנָה / מְזֻג אֹוִיר
עונת הקיץ: חם / שָׁמֶשׁ / יָם / חוֹף / בְּרָכָה / אֲבִטִיחַ / גְּלִידָה
עונת החורף: קר / רוּחַ / גֶּשֶׁם / שֶׁלֶג / עָנָן / מְטָרָה / בָּרֶק / רֵעַם
עונת האביב: נעים / חֲמִים / מִתְחַמֵּם / פְּרִיחָה / פְּרָחִים / דָּשָׁא
עונת הסתו: מְעֻנָּן / קָרִיר / מִתְקַרֵּר / שֶׁלֶכֶת (עלים נושרים)
בגדים ונעליים: חֲלָצָה קְצָרָה / חֲלָצָה אֶרְבָּה / חֲלָצוֹת / מְכַנְסִים / מְכַנְסִים קְצָרִים /
מְכַנְסִים אֶרְבִּים / שִׁמְלָה / חֲצָאִית / מְעִיל / צַעֲיף / כּוֹבַע צָמֵר / כּוֹבַע מְצַחָה / גָּרֵב / גְּרָבִים /
נֶעַל / נְעָלִים / סַנְדָּל / סַנְדָּלִים / כַּפְּפִים / מְנַפֵּים / בָּגְד־יָם / מְשַׁקְפִים

ב. רעיונות ופעילויות ללמידה חווייתית

משחק התאמה

- ✓ המורה תכין תמונות / כרטיסיות שונות של דברים הקשורים לעונות השונות: בגדים, מזג אוויר, מאכלים ועוד, ותציג אותם על הלוח בפני התלמידים.
- ✓ כעת מוצע לחלק את הכיתה לקבוצות. כל קבוצה תהיה אחראית על עונה מסוימת.
- ✓ המורה תבקש מחברי כל קבוצה לאסוף את הפריטים השייכים לעונה שהקבוצה אחראית עליה.
- ✓ חברי הקבוצה יחלקו ביניהם את הפריטים השונים, יציגו אותם בפני הכיתה, ויציינו בקול את שמותיהם.
- למשל: "אנחנו עונת הקיץ – יש לנו משקפיים, בגד ים, גלידה, כפכפים", וכך הלאה לגבי כל עונה.
- ✓ אפשר גם לחלק את תלמידי הכיתה לארבע קבוצות, ולבקש מחברי כל קבוצה להכין בבית תמונות / חפצים המתאימים לעונה שהם מייצגים, להציג אותם בפני הכיתה, וכך לתת להם שמות.

פעילות יצירה

- ✓ מומלץ להביא לכיתה חומרים שונים לקישוט: צבעים, פלסטלינה ועוד.
- ✓ המורה תחלק לתלמידים דפי צביעה של ציורים הקשורים לארבע העונות (אפשר עם הוראות צביעה באמצעות מספרים).
- ✓ המורה תבקש מהתלמידים לעצב ולקשט את הדפים בהתאם לעונות השנה, למשל: להדביק / לצייר עלים של עצים בסתיו, פרחים באביב ועוד.
- ✓ המורה תבקש מהתלמידים לתאר את היצירה שלהם ולהסביר בקול את בחירתם, למשל: "אני בחרתי את עונת הקיץ"; "אני אוהב ים ושחייה"; "אני אוהב טיולים", וכך הלאה.

ארגז ההפתעות – עונות ופריטי לבוש

- ✓ המורה תביא לכיתה ארגז גדול ('הארגז של סבתא') ובתוכו חפצים שונים: פריטי לבוש, נעליים, כובעים ועוד.
- ✓ המורה תוציא מהארגז בזה אחר זה פריטים שונים, אחד בכל פעם, ותבקש מהתלמידים לומר בקול את שם הפריט. למשל: מוציאים צעיף, והתלמידים אומרים "זה צעיף", "הנה צעיף".
- ✓ כעת תחלק את הכיתה לארבע קבוצות. כל קבוצה תייצג עונה מסוימת: קיץ, חורף, אביב וסתיו.
- ✓ המורה תבקש מהתלמידים למיין את החפצים השונים בארגז, בהתאם לעונות השנה. למשל: צעיף – עונת החורף, כפכפים – עונת הקיץ.
- ✓ בסוף הפעילות, כל קבוצה תקבל את כל החפצים השייכים לעונה שהיא מייצגת.
- ✓ כעת יש לבקש מכל תלמיד בקבוצה להגיד בקול את שמות החפצים שקבוצתו אספה. בשלב השני מוצע להחליף בין הקבוצות.

ג. קישורים ורעיונות להרחבה ולהעשרה

- ✓ מערך שיעור בנושא [עונת הקיץ](#), אתר אצטבא;
- ✓ סיפורים בנושא [חורף](#), אתר סיפורים פה, ורד שלאוזר-אידה;
- ✓ השיר [ילדים ומטריה](#) – פרפר נחמד, מילים ולחן: דתיה בן דור;
- ✓ השיר [העונות](#), הופ – ילדות ישראלית;
- ✓ השיר [קיץ](#), הופ – ילדות ישראלית;
- ✓ השיר [סתיו](#), הופ – ילדות ישראלית;
- ✓ השיר [קיץ בלולי](#);
- ✓ סרט קצר – בחצר של פופיק [יום של גשם](#);
- ✓ שירים של דן ומוזלי [היום הכי קר שאפשר](#), מאת דידי שחר;
- ✓ שיר [לכובע שלי](#), מאת עוזי חיטמן;
- ✓ סרט קצר [מה כדאי ללבוש](#), גיגיגונות.

7. קניות וצרכנות נבונה

א. אוצר מילים

מקומות המיועדים לקניות: סופרמרקט / מפלגת / קניון / חנות / מסעדה / תחנת דלק
תשלום: מחיר / שקל / אגורה / הנחה / מבצע / קבלה / חשבון / קר / זול
מילות נימוס ובקשה בקניות: פמה זה עולה? / זה עולה ** שקלים / מה המחיר? / המחיר
** שקלים / ברוכים הבאים / בבקשה / סליחה / תודה / יום טוב / בלוי נעים / פתאבון

ב. רעיונות ופעילויות ללמידה חווייתית

מכולת בכיתה

- ✓ המורה תבקש מכל אחד מהתלמידים להביא אריזה שלמה ונקייה של מצרך מסוים שאותו אפשר למצוא במכולת: מוצרי חלב, חטיפים, מוצרי ניקיון, בקבוקי שתייה ועוד.
- ✓ מומלץ להזמין את התלמידים לערוך ולסדר את המוצרים בכיתה, כמו במכולת.
- ✓ כעת יש לבחור בכל פעם כמה תלמידים שיהיו 'לקוחות' ויסתובבו בין המוצרים בכיתה.
- ✓ יש לבקש מ'הלקוחות' לבחור מוצרים שאותם ירצו לקנות, ולכוון אותם לשלם עליהם בקופה.
- ✓ המורה תבקש מהתלמידים, כל אחד לפי תורו, להגיד בקול מה הם המוצרים שאותם בחרו לקנות.

קונים ומוכרים

- ✓ לבקש מכל קבוצת תלמידים להביא מוצרים שונים ולארגן על שולחנם מעין חנות. כך יהיו מספר חנויות בכיתה.
- ✓ לבקש מחברי כל קבוצה למנות תלמיד אחד שיהיה המוכר בחנות.
- ✓ שאר התלמידים הופכים ל'קונים', מסתובבים בין החנויות השונות, עומדים על המקח, קונים ומוכרים כרצונם. יש לעודד את התלמידים לשאול: "מה זה?", "כמה זה עולה?" וכן להשתמש במילות נימוס: "שלום", "ברוכה הבאה", "תודה" ועוד.
- ✓ מומלץ לבקש מהתלמידים להחליף תפקידים: המוכרים הופכים לקונים, ותלמידים אחרים הופכים למוכרים.

הולכים למסעדה

- ✓ יש להביא לכיתה חומרים שונים לקישוט : צבעים, טושים ועוד.
- ✓ המורה תחלק לתלמידים דפים ועליהם ציורים של מאכלים שונים, שתייה קרה, שתייה חמה ועוד.
- ✓ המורה תבקש מכל אחד מהתלמידים להכין תפריט למסעדה שהוא יפתח בקרוב. לשם כך עליו לבחור את המאכלים שאותם הוא רוצה למכור, לצבוע אותם, לגזור ולהדביק בתפריט שהוא מכין.
- ✓ התלמידים יכולים להוסיף ולצייר בתפריטים האישיים שלהם מאכלים נוספים על פי בחירתם.
- ✓ כעת מוצע לבקש מהתלמידים לקשט את התפריט שהכינו.
- ✓ כל תלמיד יציג את התפריט המקושט שהכין בפני שאר התלמידים בכיתה, ויקריא בקול אילו מאכלים בחר להציע בו.
- ✓ בשלב מאוחר יותר, אפשר לפתוח מסעדה בכיתה : להכין שולחנות מכוסים במפות, להביא כלי אוכל, להכין תפריט ואפילו להביא מאכלים שונים לכיתה.

ג. קישורים ורעיונות להרחבה ולהעשרה

- ✓ השיר קניות בסופר, גיגיגונת ;

נספח – מערכי שיעור לדוגמה

מערך שיעור לדוגמה - כיתה א

פרטים

בית הספר: _____

המורה: _____

הכיתה: _____

מס' שיעור: _____

מאפיינים מיוחדים לכיתה: _____

נושא היחידה: אוכל

תתי נושאים: פירות, ירקות, סלט, ארוחות, חטיפים, ממתקים.

אמצעי עזר: פירות, ירקות, כלים שונים (צלחות, סכו"ם ועוד), פלסטלינה, סיפורים, שירים.

מטרות השיעור:

מטרות כלליות

- ✓ התלמידים ייחשפו לאוצר מילים בעברית בנושא האוכל.
- ✓ התלמידים יתנסו בלמידה חווייתית המעודדת אינטראקציה בין-אישית.

מטרות אופרטיביות

- ✓ התלמידים יכירו את שמות הפירות והירקות, סוגי המאכלים השונים, שמות חטיפים ועוד.
- ✓ התלמידים יעשירו את אוצר המילים שלהם בנושא מאכלים.
- ✓ התלמידים ידברו בעברית, וישתמשו במילים פשוטות הקשורות לנושא האוכל.

מהלך השיעור	זמן	פירוט	הערות
פתיחה	10 דקות	<p>המורה תציג את הירקות השונים בפני התלמידים בעזרת תמונות שונות, או על ידי סיפור:</p> <p>"אתמול היינו עם אימא בשוק וקנינו ירקות שונים. בואו נראה, מה קנינו?"</p> <p>כעת תציג המורה את תמונות הירקות בפני התלמידים, תוך שהיא נוקבת בשמותיהם בקול.</p> <p>המורה תמשיך להציג בפני התלמידים ירקות נוספים, ותבקש שיחזרו בקול על שמותיהם של הירקות. למשל: "מה זה? זה לימון".</p> <p>אפשר גם: "מה הבאנו מהשוק? הבאנו / הבאתי כרוב"</p>	תמונות של ירקות שבתחתיתן מופיע שם הירק בעברית, באותיות דפוס, בתוספת ניקוד.
גוף השיעור	15 דקות	<p><u>מכינים סלט ירקות:</u></p> <p>✓ יש לבקש מהתלמידים מבעוד מועד להביא מצרכים שונים לסלט ירקות.</p> <p>✓ כל תלמיד יציג בקול, בפני הכיתה, את עצמו (את שמו) ואת הירק שהביא.</p> <p>למשל: "אני לינא ויש לי מלפפון / אני ראמי והבאתי בצל".</p> <p>✓ מוצע להתחיל להכין סלט אל מול עיני התלמידים. כעת המורה תבקש מהתלמידים לציין בקול מה לשים בסלט. למשל: "לסלט אנחנו צריכים ____" (התלמידים יגידו את שם הירק) וכך הלאה.</p> <p>✓ בכל פעם שנוסף לסלט ירק מסוים, כדאי לבקש מהתלמידים לחזור על שמות הירקות שנוספו קודם לסלט, ולהגיד בקול: שמנו / יש בסלט מלפפון, עגבנייה, פלפל ועוד.</p> <p>✓ אפשר ללמד גם לשון רבים: פלפל - פלפלים, וכן לתרגל ולומר: "מה שמנו / יש בסלט? עגבנייה אחת? לא, שמנו שלוש עגבניות / יש בסלט מלפפונים".</p>	קערה ירקות

מהלך השיעור	זמן	פירוט	הערות
משימה	10 דקות	<p>מומלץ להכין דף עבודה עם ציורי ירקות שונים.</p> <p>הנחיה: כל תלמיד יבחר ירק מסוים שהוא אוהב ויצבע אותו.</p> <p>כעת המורה תבקש מכל תלמיד לציין בפני חבריו איזה ירק בחר לצבוע. למשל: "אני אוהב עגבניות".</p> <p>בזמן שהילדים צובעים, להשמיע להם את השיר "גברת עם סלים", ולנסות להסביר להם מה נושא השיר, אילו ירקות מוזכרים בו, אילו מילים חדשות אפשר ללמוד ממנו ועוד.</p>	<p>דף עבודה</p> <p>השיר "גברת עם סלים"</p>
סיום ורפלקציה	5 דקות	<p>מה הנושא שאותו למדנו היום?</p> <p>מהן המילים החדשות שאנחנו זוכרים מהשיעור של היום?</p> <p>איפה אנחנו יכולים להשתמש במילים שלמדנו היום?</p> <p>מה אהבתם בשיעור של היום?</p> <p>מה היה הכי כיף בשיעור של היום?</p> <p>מה גיליתי היום? (על עצמי / על חברי / על השפה?).</p>	
מטלת בית	5 דקות	<p>מומלץ לבקש מהתלמידים להביא מאימא מתכון קל לסלט ירקות אחר.</p>	

הערות:

- ✓ מן הראוי לקשר את הנושא לעולמם של התלמידים. הם פוגשים את הירקות בחיי היומיום, בבית, בקניות, בשוק ועוד.
- ✓ מערך השיעור המוצע בזאת הוא בגדר המלצה למורים ודוגמה להמחשת הנושא, ואינו מחייב.

מערך שיעור לדוגמה - כיתה ב

פרטים

בית הספר: _____

המורה: _____

הכיתה: _____

מס' שיעור: _____

מאפיינים מיוחדים לכיתה: _____

נושא היחידה: אמצעי תחבורה

תתי נושאים: מכונית, אוטובוס, משאית, רכבת, מטוס, אופניים, אונייה, תמרורים.

אמצעי עזר: אוצר מילים של נוני – כלי תחבורה, השיר 'האוטו שלנו', חישוקים, דף עבודה.

מטרות השיעור

מטרות כלליות:

- ✓ התלמידים ייחשפו לקבוצת מילים בעברית בנושא אמצעי תחבורה.
- ✓ התלמידים יתנסו בלמידה חווייתית המעודדת אינטראקציה בין-אישית.

מטרות אופרטיביות:

- ✓ התלמידים יכירו את שמות אמצעי התחבורה השונים.
- ✓ התלמידים יעשירו את אוצר המילים שלהם בנושא אמצעי תחבורה.
- ✓ התלמידים ידברו בעברית וישתמשו במילים פשוטות הקשורות לנושא התחבורה.

מהלך השיעור	זמן	פירוט	הערות
פתיחה	10 דקות	הצגת הנושא בפני התלמידים. הקרנת סרט קצר על אמצעי התחבורה השונים. צפייה בסרט הקצר פעם נוספת, תוך הנחיית התלמידים לחזור בקול על שמות אמצעי התחבורה.	סרט קצר : אוצר מילים של נוני – כלי תחבורה'
גוף השיעור	15 דקות	יש להשמיע את השיר 'האוטו שלנו' כמה פעמים. מומלץ לבקש מהתלמידים לדקלם את השיר. המורה תחלק לילדים חישוקים ותבקש מהם לגלגל את החישוקים בזמן שהשיר מתנגן. אפשר ללוות את השיר בתנועות שונות או במחיאות כפיים. יש להדגיש את נושא הצבעים (צבע ירוק) ואת המאכלים שלמדו בכיתה א (ביצים וחלב).	השיר 'האוטו שלנו' חישוקים
משימה	10 דקות	יש לחלק לתלמידים דף עבודה שעליו כלי תחבורה שונים. המורה תבקש מהתלמידים להגיד בקול איזה כלי תחבורה הם מעדיפים ובאיזה צבע ירצו לצבוע אותו.	דף עבודה לצביעה, שעליו ציורים של כלי תחבורה שונים
סיום ורפלקציה	5 דקות	מה הנושא שאותו למדנו היום? מה המילים החדשות שאותן אנחנו זוכרים מהשיעור של היום? איפה אנחנו יכולים להשתמש במילים שלמדנו היום? מה אהבתם בשיעור של היום? מה היה הכי כיף בשיעור של היום? מה גיליתי היום? (על עצמי / על חברי / על השפה)	
מטלת בית	5 דקות	כדאי לבקש מהתלמידים להביא תמונה של תמרור אחד או שניים לצורך הפעלה בשיעור הבא. כדאי לבקש מהם להביא מהבית עצצועים, תמונות או ציורים של כלי תחבורה שונים.	